

SATELE DIN COMUNA MIROSLAVA (JUDEȚUL IAȘI). STUDIU ISTORIC

Sorin Iftimi

A. Vechimea satelor componente ale comunei Miroslava

Înainte de anul 1864, când au fost înființate comunele rurale, fiecare dintre cele 13 sate care compun astăzi comuna Miroslava au avut o evoluție independentă. De aceea, în privința începuturilor lor, putem accepta și o ordonare alfabetică a localităților, pentru ca textul istoric să poată fi mai ușor parcurs de cititorul de astăzi. Cum este și firesc, unele sate au o veche origine medievală, în timp ce altele au apărut abia în epoca modernă. Evoluția istorică a acestor sate se rezumă adesea la o cunoaștere a curgerii proprietății din aceste localități. Mai buna cunoaștere a trecutului acestor sate ar presupune o abordare de tip monografic, într-o lucrare mult mai amplă, neputând fi finalizată în paginile de față.

Balciul. Deși despre satul propriu-zis informațiile sunt târzii, toponimul apare în documente încă de la sfârșitul secolului al XVII-lea. Hotarnica satelor Găureni și Ezereni, care aparțineau mănăstirii Socola, era astfel descrisă, la 4 septembrie 1694: „apa Boziei, care se numește acum valea Bărnovei, fântâna lui Răzmiriță, pomii Țațăi, muchia dealului celui mare, *Balciul*, rediul Făureștilor, biserica Făureștilor, Siliște, Bahlui, capul Burducului, fântâna lui Berbeci, rediul lui Tătar, Tăuteștii, fântâna Stratinei, fântâna Tomii, *hotarul Uricanilor*, groapa lui Calotă, fântâna lui Marco, Ulmii Pietrei, valea și coada Bahnei, *Valea Ursului*, *hotarul Procelnicilor*, Surda, hotarul Bărnovei, Movila Armancei, pomii lui Eustatie, Horpăjel”¹. Dealul Balciu este amintit și la 20 mai 1713, în hotarnica satului Ezereni a mănăstirii Cetățuia².

Brătuleni. Acest sat din ținutul Cârligătura era vândut de „Goioae” lui Dumitrașco Ștefan mare logofăt, la începutul secolului al XVII-lea³. La 1635 „hotarul Brătulenilor” este menționat în hotarnica moșiei Mihăilești⁴.

La 15 septembrie 1687, Constantin Cantemir voievod judeca pricina dintre dichiul de la mănăstirea Galata cu Mihăilă cămărașul, pentru hotarul Voroveștilor „care se împreunează cu hotarul Brătulenilor”, dichiul zicând că Mihăilă cămărașul a luat zeciuală și de pe hotarul Voroveștilor, moșia mănăstirii Galata. Vornicul de poartă trimis la fața locului a găsit că într-adevăr, a intrat Panaiote, ginerele lui Bute, cu două pământuri în hotarul Voroveștilor și a îndreptat această situație⁵.

La 14 septembrie 1704, Mihai Racoviță voievod întârea Saftei, fata Rustei și feciorilor ei Enache și Dumitrașco stăpânirea asupra satului Brătuleni pe Bahlui, din

¹ CDM, III, nr. 1682, p. 374; vezi și documentul din 18 septembrie 1696, la nr. 1862, p. 412.

² CDM, V, nr. 1167, p. 317.

³ DIR, A, XVI-V, p. 6, 27.

⁴ CDM, II, nr. 1084, 1085, p. 229.

⁵ CDM, III, nr. 1108, p. 249.

ținutul Cârligătura, luat de la Alexandra, jupâneasa lui Ursache vistierul și de la fiul său, Dumitrașco Ursăchel stolnicul, în domnia lui Constantin Cantemir (1685-1692), pentru 3100 lei, împrumutați de Ursache vistiernicul la Țarigrad (Constantinopol) și pe care nu i-a mai dat, după mărturia boierilor⁶.

Ciurbești. Satul Ciurbești beneficiază de o monografie recentă, din care se pot extrage numeroase date privitoare la evoluția istorică a așezării⁷. Prima mențiune documentară a satului este cea din hotarnica mănăstirii Dobrovăț, de la 7 octombrie 1503, când este amintită „movila cea mare a Ciurbeștilor”⁸.

Ciurbă este un nume de persoană, provenind dintr-o poreclă: în limba maghiară „csorba” însemna „Știrbul”⁹. Ne putem gândi că neamul Ciurbă era de origine ardelenească (din „Țara Ungurească”), descinzând, probabil, dintr-un personaj venit la est de Carpați în anturajul lui Dragoș Vodă „descălecătorul” Moldovei. Forma de plural a denumirii satului arată cel puțin două-trei generații ale aceluiași neam stăpânind așezarea înainte de atestarea de la 1503.

În sfatul domnesc al Moldovei documentele amintesc un boier cu acest nume, între anii 1420 și 1436. Sigiliul său a fost atârnat pe pergamentul din 13 decembrie 1421, emis de Alexandru cel Bun în favoarea fostei sale soții Rimgalla, alături de alte 53 de sigilii boierești¹⁰. Sigiliul său, deși nu conține un scut, are niște elemente heraldice: două vârfuri de săgeată dispuse în pal, cu vârfurile în sus și în jos, flancat de o semilună în dextra și de o stea cu cinci colțuri în senestra.

O fiică sau o nepoată a personajului amintit este Ciurbina (=„a lui Ciurbă”), sora boierului Nicoară Sârbescul. La 1469 domnul Ștefan cel Mare cumpăra de la ei prisaca Balica de pe hotarul târgului Iași (în zona mănăstirii Frumoasa?) pentru a o face danie Mitropoliei cu hramul „Sf. Gheorghe” de la Suceava „pentru pomenirea răposatei noastre soții Evdochia”¹¹.

La 15 decembrie 1508, a fost emis un document pentru satul Fântâna Iepurelui, pe pârâul Borodace, sat cumpărat de *Ciurbă* cu uric de la Iliaș vodă și Ștefan vodă, întărit la 1508 de Bogdan voievod, nepoatei lui Ciurbă Slavna (fiica Frosinei) și Feodor, Dolca, Vastuca (copii lui Oliușca)¹². La 17 ianuarie 1626, în hotarnica locului din jurul mănăstirii Hlincea (aflată pe hotarul târgului Iași) este amintit satul Ciurbești și „mobilele Ciurbeștilor”, care marcau limitele acestei moșii¹³.

Ciurbești făcea parte dintre cele câteva sate din ținutul Cârligăturii care erau subordonate Curții domnești din Iași. La 1654 este amintit satul Ciurbești „din ocolul târgului Iași”.

La 4 aprilie 1642, voievodul Vasile Lupu, împreună cu cei patru arhieri și cu Sfatul boierilor, întărea uricul mănăstirii Bârnova pe satul Ciurbești din ținutul Iași, cu

⁶ CDM, V, nr. 359, p. 92.

⁷ Constantin Todi, *Satul Ciurbești. Monografie*, Gura Humorului, Editura Terra Design, 2006, 125 p.

⁸ DRH, A, III, p. 526-530, nr. 295; vezi și *Catalog de documente din Arhivele Statului Iași. Moldova*, vol. I, 1398-1595, întocmit de Virginia Isac, Direcția Generală a Arhivelor Statului, București, 1989, p. 168-169, nr. 399; și CDM, I, nr. 271, p. 79-80.

⁹ Iorgu Iordan, *Dicționar al numelor de familie românești*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983, p. 165, vezi și Constantin Todi, *op. cit.*, p. 31.

¹⁰ Leon Șimanschi, *Cele mai vechi sigilii domnești și boierești din Moldova*, în AIIAI, XVII, 1980, p. 148 și anexele, p. 156, fig. 25 (sigiliul lui Ciurbă).

¹¹ DRH, A, II, p. 232-233, nr. 157 (vezi și nota 2 a editorului de la p. 234).

¹² DIR, A, XVI-1, p. 81-82, nr. 77; vezi și CDASI, p. 180-181, nr. 430; CDM, I, nr. 282, p. 82.

¹³ CDM, Supliment I, 417, p. 154.

iaz, moară și poieni (Poiana Mare din Mogoșești, din Fundătura, din Poiana Rotundă) dăruit de Miron Barnovschi vodă Gavrilas mare logofăt¹⁴.

La 12 mai 1676, Alexandru beizadea, fiul lui Antonie vodă Ruset, scria vătămăului și tuturor locuitorilor din Ciurbești să asculte de mănăstirea Bârnova, deoarece egumenul s-a jeluît că sătenii lucrează la Curtea domnească din Iași în loc să lucreze pentru mănăstire¹⁵. Situația a fost reglementată de Antonie vodă Ruset, la 3 mai 1677, când hotărăște, în urma plângerii călugărilor, ca țăranii din satul Ciurbești să lucreze câte două zile într-o lună pentru călugări, iar aceștia să le dea loc de fânaș pentru cosit în hotarul satului „însă unde va fi voia oamenilor”; călugării să-și ia zeciuiala din pâine (= grâne), fânaș și din venitul grădinilor. La pâră ce au avut călugării au arătat drese de la alți domni pentru satul Ciurbești, din ocolul târgului Iași, cu poieni de fânaș, heleșteu și cu moară, dăruit mănăstirii Bârnova de Miron Barnovschi voievod. S-au plâns și pentru „vecini” (supușii mănăstirii) care „s-au ispitit să nu asculte de călugări”¹⁶. Trebuie precizat aici că locuitorii din Ciurbești, prin faptul satul lor făcea parte și din ocolul Curții domnești din Iași, aveau obligații directe și față de Curtea domnească, nu doar către mănăstirea Bârnova.

La 25 mai 1660, Ștefăniță Lupu vodă judeca pricina dintre mănăstire Hlincea și mănăstirea Bârnova, pentru niște mori făcute de Marco Rusul, mai jos de morile gălătenilor, despre care mănăstirea Bârnova susține că sunt pe locul ei, în hotarul Ciurbeștilor, iar mănăstire Hlincea arată că sunt pe o bucată de loc pe care le-a dat-o Miron Barnovschi vodă, în hotarul târgului Iași. Vornicul de poartă dă dreptate mănăstirii Hlincea, urmând ca aceasta să-i întoarcă lui Marco Rusul cheltuiala, după cum se vor tocni¹⁷.

La 9 octombrie 1662, Eustatie Dabija vodă, împreună cu sfatul său, judeca pricina dintre mănăstirea Hlincea și mănăstirea Bârnova, pentru un vad de moară la pârâul Miculinei (Nicolinei). Călugării de la Bârnova susțineau că aceste mori sunt în hotarul satului lor, Ciurbești, dar cei de la mănăstirea Hlincea au dovedit, prin ispisoc de la Miron Barnovschi vodă, că morile erau făcute de egumenul Dosoftei al mănăstirii Hlincea și că se află la 100 de stânjani de Bârnova, la malul Humei. Pentru aceasta au avut pâră și în domnia lui Gheorghe Ștefan, însă atunci fiind „vremi cu primejdie”, n-au arătat ispisocul. Se vorbește de 100 de lei dați de călugării de la Bârnova lui Marco morarul și de faptul că mănăstirea a ținut pe nedrept acele mori, timp de 6 ani¹⁸.

La 24 iunie 1670, Gheorghe Duca vodă întărea mănăstirii Bârnova din Codrîi Iașilor stăpânirea asupra satului Ciurbești, cu vecini și heleșteu și moară, dăruite de Miron Barnovschi voievod – din ocolul târgului Iași – pentru care s-au pârât cu vecinii din acest sat și hotărăște ca aceștia să lucreze în fiecare lună câte două zile pentru mănăstire, iar călugării să le dea în schimb loc de cosit fânul, însă „nu unde va fi voia oamenilor, ci unde va fi voia călugărilor”, care vor lua zeciuială din pâine, din fân, grădini și din tot venitul¹⁹. În aceleași condiții a fost întărit privilegiul mănăstirii, al 20 decembrie 1675, de către Antonie vodă Ruset²⁰.

¹⁴ CDM, II, nr. 1591, p. 322.

¹⁵ CDM, III, nr. 41, p. 34.

¹⁶ CDM, III, nr. 161, p. 58.

¹⁷ CDM, IV, nr. 540, p. 132.

¹⁸ CDM, IV, nr. 892, p. 201.

¹⁹ CDM, IV, nr. 1975, p. 417.

²⁰ CDM, IV, nr. 2496, p. 517; la fel și la 27 decembrie 1675; vezi nr. 2505, p. 519.

La 17 august 1672, mai mulți săteni, Pascal Stratul, Mărdarie, Neculai și Apostol, mărturiseau, la cererea egumenilor Arsenie de la mănăstirea Cetățuia și Leontie de la mănăstire Bârnova, care este hotarul moșiei Ciurbești dinspre Horpazul „că din copilăria noastră umblând cu vacile și de la părinții noștri ne spune precum să desparte Ciurbești cu Horpazul”. În hotarnică se amintește drumul Șcheilor, malul Miculinei, Mocrița și drumul Bârnovei²¹.

Heleşteul Ciurbeștilor. La 12 octombrie 1655, Gheorghe Ștefan vodă înștiința pe cămănarii și bezmănarii târgului Iași că scutește de camână mare și mică și de bezmen o cârciumă a mănăstirii Bârnova, ce este la heleşteul lor, la Ciurbești, „sub Codru”²². La 27 decembrie 1675, Antonie vodă Ruset întărea același privilegiu, arătând că acea crâsmă este „la heleşteul lor din Ciurbești, sub codrul, la morile lor, căci nu au alta în târg”²³.

La 1 noiembrie 1714, Nicolae Mavrocordat voievod scria lui Axinte Uricarul să meargă împreună cu egumenii mănăstirilor din Moldova închinată la Sfântul Mormânt de la Ierusalim, și să hotărânicească locul de la Ciurbești al mănăstirii Bârnova, dinspre satul Cornești, cumpărat de Beldiman, al doilea vistier, de la Hrisanth Notaras, patriarhul de Ierusalim. Beldiman să nu se mai amestece la balta mănăstirii Bârnova, nici la locul de peste baltă, sub codru²⁴. În aceeași zi s-a făcut un act similar pentru Beldiman, stăpânul Corneștilor²⁵. La 5 noiembrie, același an, domnul întărea uric mănăstirii Bârnova stăpânirea asupra părții de moșie din hotarul Ciurbeștilor, dinspre Cornești, care i-a rămas după ce Beldiman, vistier al doilea, a cumpărat jumătate din Cornești²⁶.

Cornești. La 1 noiembrie 1714, Beldiman, vistiernic al doilea cumpăra de la Hrisanth Notaras, patriarhul Ierusalimului, un loc la hotarul *Corneștilor* (jumătate de sat), de pe moșia mănăstirii Bârnova, închinată la Biserica Sf. Mormânt de la Ierusalim, stabilind și hotarul dinspre Ciurbești, cu condiția ca vistierul să nu se amestece la balta mănăstirii, nici la locul de peste baltă, „măcar de mi-ar scrie și dresale”. Acum au pus și stâlpi de piatră pe hotarele ce amintesc drumul cel mare ce vine de la Iași, hotarul Ezerenilor și unde a fost via lui Blejan. Între martori au fost Paisie, egumenul mănăstirii Galata, Athanasie egumenul mănăstirii Bârnova, Iustin, egumenul mănăstirii Barnovschi, toate acestea fiind închinată la Ierusalim²⁷. La 5 noiembrie, același an, domnul întărea uric mănăstirii Bârnova stăpânirea asupra părții de moșie din hotarul Ciurbeștilor, dinspre Cornești, care i-a rămas după ce Beldiman, vistier al doilea, a cumpărat jumătate din Cornești. Hotarul moșiei lui Beldiman s-a ales de la început pe Valea Rece, dar acesta a mai cerut o bucată de loc și din baltă; călugării însă i-au dat o bucată de loc în altă parte, ca să nu se amestece la balta mănăstirii²⁸.

Găureni. Găureni se numără printre cele câteva sate din ținutul Cărligăturii care erau subordonate Curții domnești din Iași. Voievodul Alexandru Lăpușeanu a înzestrat Mănăstirea de maici de la Socola, de pe hotarul orașului Iași, ctitoria sa, cu mai multe sate care mai înainte fuseseră ascultătoare de ocolul târgului Iași, printre care „Ezerenii, cu marele iaz de acolo și cu loc de moară, precum și satul Găureni, cu loc de moară în Galata și cu iazuri și cu locuri de mori în Socola”. Cunoaștem acest lucru dintr-un act de

²¹ CDM, IV, nr. 2186, p. 457.

²² CDM, IV, nr. 144, p. 53.

²³ CDM, IV, nr. 2506, p. 519.

²⁴ CDM, V, nr. 1268, p. 347.

²⁵ CDM, V, nr. 1269, p. 347.

²⁶ CDM, V, nr. 1272, p. 248.

²⁷ CDM, V, nr. 1269, p. 347.

²⁸ CDM, V, nr. 1272, p. 248.

întăritură dat de Petru vodă Șchiopul, întrucât privilegiul de la Alexandru vodă s-au pierdut în domnia lui Ioan vodă cel Viteaz, când au prădat turcii și tătarii toată țara²⁹. Abia un document din 1696 menționează faptul că cele două sate făcuseră anterior parte din ocolul târgului Iași³⁰. Actul respectiv conține și o hotarnică amănunțită a acestor sate. Un alt act, de la 1713, arată că satul Găureni trecuse de la ținutul Cărligăturii la ținutul Iașilor.

Alexandru Lăpușneanu a făcut această danie către mănăstirea Socola în prima sa domnie, când încă nu plănuia să facă din Iași principala reședință a Domniei; dar nici după ce „Domnia s-a așezat mai cu temei la Iași” domnul nu a revenit la decizia de a scoate satele respective de sub ascultarea Curții domnești de aici.

La 4 septembrie 1694 hotarnica satelor Găureni și Ezereni, este arătată astfel: apa Boziei, care se numește acum valea Bârnovei, fântâna lui Răzmiriță, pomii Țașai, muchia dealului celui mare, Balciul, rediul Făureștilor, biserica Făureștilor, Siliște, Bahlui, capul Burducului, fântâna lui Berbeci, rediul lui Tătar, Tăuteștii, fântâna Stratinei, fântâna Tomii, hotarul Uricanilor, groapa lui Calotă, fântâna lui Marco. Ulmii Pietrei, valea și coada Bahnei, Valea Ursului, hotarul Procelnicilor, Surda, hotarul Bârnovei, Movila Armancei, pomii lui Eustatie, Horpăjel³¹.

La 18 septembrie 1696 Antioh Cantemir vodă întărea, la rândul său, stăpânirea mănăstirii Socola asupra celor două sate, „Ezereni și Găureni din ocolul târgului Iași”, care fuseseră hotărnicite în timpul lui Constantin Duca voievod (1693-1695), când mănăstirea a cuprins, fără drept, și jumătate din satul Făurești a lui Manolache Ruset, în lipsa acestuia din țară. Socotindu-se nedrept ispisocul hotărât în timpul lui Constantin Duca, s-au hotărnicit din nou satele Ezereni și Găureni dinspre hotarul Hlincii și Cetățuiei, de către vornicul de poartă Ștefan Pilat³². Hotarnica enumeră următoarele repere: apa Boziei numită valea Bârnovii, fântâna lui Răzmiriță, drumul mare, Pomii Țașii, Balciul, Izvoarele, Scăuele, Miroslova, dealul Făureștilor, Bahlui, Durdz, Coadă Gârlii, fântâna lui Berbeci, fântâna lui Tocilă, Rediul lui Tătar, Tăutești, Hârtoape, fântâna Stratini, Uricani, Groapa lui Calotă, fântâna lui Marco, Ulmii Petrii, Valea Ursului, Procelnici, Surda, Movila Armencii, pomii lui Istrati, Horpăjel. Hotarul satului Găureni al mănăstirii Socola mai este amintit și la 4 noiembrie 1667, în hotarnica odăii de la Valea Bacului, de pe hotarul târgului Iași³³.

La 4 mai 1709, Constantin Zberia mare logofăt și Savin Uricariul făceau cunoscută domnului hotarnica făcută împreună cu oameni buni și megieșii părților de moșie ale mănăstirii Socola, din satul Găureni, ce făcea parte din ocolul târgului Iași. Hotarele fixate acum aminteau de Ezereni, Făurești, Scăuele, piscul înalt, locul de prisacă al lui Enache postelnicul, șesul Bahluiului, fântâna lui Berbeci, budăiul lui Movilă, râpele lui Gârdea, hotarul Grămăticului, valea Tăuteștilor, fântâna lui Lupu vistierul, fântâna lui Toma, Uricani, groapa lui Calotă și ulmii Petrii³⁴.

La 27 mai 1720, Ghedeon, călugărul, numit în mirenire Gavriil Huțic din Uricani, mărturisește că ajungând la slăbiciune l-a rugat pe Ezechel, egumenul mănăstirii Trei Ierarhi, și l-a călugărit la mănăstirea Copou, unde și-a dat via ce o are la Găureni, pe

²⁹ DIR, A, XVI-III, p. 211-213.

³⁰ CDM, IV, nr. 1862.

³¹ CDM, III, nr. 1682, p. 371.

³² CDM, III, nr. 1862, p. 412.

³³ CDM, IV, nr. 1558, p. 334.

³⁴ CDM, V, nr. 860, p. 229.

locul mănăstirii Socola, lângă via lui Dediu spătar, urmând să o lucreze el cât va trăi, iar după moarte să-i fie danie bisericii³⁵.

Horpaz. Satul este amintit în hotarnica moșiei mănăstirii Hlincea. Miron Barnovschi întărea mănăstirii Hlincea, la 1626, locurile și grădinile din jurul mănăstirii, loc domnesc din ocolul târgului Iași, mai jos de satul Hlincea. În hotarnică sunt menționate toponimele: Băhnița, iazul Iezereni, Horpaz, grădina lui Adam, casa Șoldăiului (Șalgăului?), Ciurbești, Humă, Bahna cu lozele, Arjavățul, Mocrețul, apa Miculinii (Nicolina)³⁶.

Hotarnica satelor Găureni și Ezereni, de la 4 septembrie 1694, la care am mai făcut referire, era următoarea: apa Boziei, care se numește acum valea Bârbovei, fântâna lui Răzmiriță, pomii Țațai, muchia dealului celui mare, Balciul, rediul Făureștilor, biserica Făureștilor, Siliște, Bahlui, capul Burducului, fântâna lui Berbeci, rediul lui Tătar, Tăuteștii, fântâna Stratinei, fântâna Tomii, hotarul Uricanilor, groapa lui Calotă, fântâna lui Marco. Ulmii Pietrei, valea și coada Bahnei, Valea Ursului, hotarul Procelnicilor, Surda, hotarul Bârbovei, Movila Armancei, pomii lui Eustatie, *Horpăjel*³⁷.

Miroslava. Denumirea localității este consemnată în limba slavă a vechilor documente. „Miroslava selo” nu este o denumire feminină, așa cum ar părea în limba română, ci avea înțelesul de „satul lui Miroslav”. Acest Miroslav nu este însă atestat documentar în actele moldovenești din secolele XV-XVI. Cele mai multe dintre documentele vechi mai ales din secolul al XVII-lea, fac referire la Miroslava mai ales ca o *podgorie* decât ca la un *sat*³⁸. Chiar și viile din jurul mănăstirii Galata erau arătate ca fiind „la Miroslava”, sugerând că acesta era vechiul nume al întregului deal.

Petru Șchiopul dăruia mănăstirii Galata, la 18 decembrie 1589, braniștea Miroslava din jurul mănăstirii, precum și iazul lui Mihai din țarina târgului Iași³⁹. La 30 martie 1641, Vasile Lupu împuternicea mănăstirii Galata de Sus să strângă oameni și să îngrădească viile de la Miroslava. Cei ce nu vor lucra la facerea îngrădiri să fie „certați”, iar viile zălogite⁴⁰. Dumitrașco vodă Cantacuzino porunca, la 20 mai 1685, ca cei care au vii la Miroslava, unde este moșia mănăstirii Galata din Deal și le părăsesc timp de trei ani, pustiindu-se, nu vor mai avea nici un amestec la aceste vii, ci le va lucra ori mănăstirea, ori cine va vrea⁴¹.

Constantin Cantemir, la 14 aprilie 1687, împuternicea pe egumenul mănăstirii Galata să aducă la cunoștința tuturor celor care au vii pe locul mănăstirii, la Miroslava, și au fugit, pustiindu-se viile, încă din zilele lui Duca vodă, să meargă să lucreze viile până la Sf. Gheorghe, iar pentru cei ce nu vor veni, să lucreze mănăstirea viile sau să le dea cui va voi să le lucreze⁴². Același domn arăta, la 4 mai 1691, în urma jalbei egumenului Leontie de la mănăstirea Galata, locuitorilor ce aveau vii pe locul mănăstirii de la Miroslava și „nu le lucrează și nu le îngrădesc, lăsându-le paragină și strică viile altora, întrând dobitoacele sau făcând curățituri, livezi, puind pomi și stupi, vânzând viile altora și făcând schimburi sau alte meșteșuguri fără știrea egumenului, va trimite slujitorii domnești ca să facă izvod de viile părăginite și neîngrădite, poruncind tuturor care au vii

³⁵ CDM, V, nr. 1687, p. 462.

³⁶ CDM, II, nr. 274, p. 71-72.

³⁷ CDM, III, nr. 1682, p. 374; vezi și documentul din 18 septembrie 1696, la nr. 1862, p. 412.

³⁸ Vezi Vasile Chirica, Silviu Văcaru, *Podgorii ieșene*, Iași, Editura Helios, 2000, p. 143-152.

³⁹ DIR, A, XVI-III, p. 107, 447.

⁴⁰ CDM, II, nr. 1510, p. 308.

⁴¹ CDM, III, nr. 884, p. 204.

⁴² CDM, III, nr. 1082, p. 244.

pe acel loc să și le lucreze și să le îngrădească. Cei despre care se va afla că vor fi făcut pagubă, vor plăti paguba și dacă nu-și vor lucra via până în al treilea an, egumenul să dea aceea vie cui va vrea să o lucreze”⁴³. Tot Constantin Cantemir revenea, la 8 iulie 1691, aflând de la egumenul Leontie că pe locul mănăstirii sunt vii nelucrate de 8 ani și de 12 ani, îl împuternicește pe acesta să dea acele vii oricui va voi să le lucreze, luându-și ei rodul, deoarece nefiind îngrădite fac pagubă și altora care și le lucrează. Judecându-i pe cei care le-au părăsit și vor să le ia înapoi, aceștia pierd cauza, iar cei care le lucrează să și le păstreze⁴⁴.

La 1 octombrie 1693, Constantin Duca voievod, în urma jalbei egumenului Paisie de la mănăstirea Galata din Deal, întărea împuternicirea dată de domnii de mai înainte egumenului Leontie, de a lua viile de pe moșia de la Miroslava, din ocolul târgului Iași, dată de ctitorul ei, Petru voievod (Șchiopul, la 1583), ca cei care au lăsat viile nelucrate până în al treilea an și să le ia egumenul și să le dea celui care va vrea să le lucreze, luându-și rodul din vii și din pomeți și dând zeciuială mănăstirii. Pentru aceasta s-a judecat egumenul Leontie în timpul lui Constantin voievod, dând rămași pe cei care le părăsiseră și voiau să și le ia înapoi⁴⁵. Domnul revine cu aceeași întărire și în anul următor, la 1 august 1694⁴⁶.

La 30 iunie 1702 Constantin Duca voievod judeca pricina dintre Paisie, egumenul mănăstirii Galata cu feciorii Nacului fost logofăt de vistierie (Gheorghe, Toader și Ion) care cereau să le fie dată în stăpânire o vie de la Miroslava, părăsită de tatăl lor în urmă cu 18 ani; această vie fusese dată de egumenul lui Gligor Jora logofăt al treilea, pentru a o lucra. Domnul dă dreptate mănăstirii și hotărăște din nou ca viile nelucrate de foștii proprietari să fie date în lucru de egumen celor care vor vrea să le lucreze. Se amintește o carte domnească mai veche, de la Constantin Cantemir vodă, când, jeluindu-se egumenul Leontie de la Galata „pentru viile părginite, care nu aduc folos mănăstirii, s-a strigat, cu carte domnească, în târgul Iași, ca cei ce au vii acolo să și le îngrădească și să le lucreze, să ia rodul viilor și al pometului, și să dea zeciuială mănăstirii, și neieșind nimeni, s-au dat ceste vii mănăstirii”⁴⁷.

În afară de viile mănăstirii Galata, vechile documente amintesc și alte vii aflate „la Miroslava”. Vasile Lupu vodă întărea, la 28 martie 1640, proprietățile ctitoriei sale, mănăstirea Trei Ierarhi din Iași; între acestea și 12 fâlcii de vie cu prisacă la Miroslava⁴⁸. La 6 mai 1676, Antonie Ruset voievod întărea mănăstirii Dealul Mare din Codrii Iașului, daniile făcute de ctitorul acesteia, postelnicului Iani Hadâmbul. Între acestea se amintește și un „loc de grădină și cu fântână, vii, la Miroslava, pe locul mănăstirii Galata, la Ezereni”⁴⁹. Pe la 1676-1678, Gavriil și fratele său Vasile, feciorii lui Ștefan, vindeau lui Ion, cumnatul lui Savin, o vie cu pomet la Miroslava, cu 12 lei bătuți⁵⁰.

La 14 mai 1677, Dochița preoteasa și fiul ei Cristea au vândut mănăstirii Trei Ierarhi o vie la Miroslava, în dealul lui Ștefan Vodă, într-o cărare cu altă vie a mănăstirii, lângă via lui Adam ungurul, cu 60 de lei bani buni, cumpărată de la Alexa din Făurești⁵¹.

⁴³ CDM, III, nr. 1349, p. 303-304.

⁴⁴ CDM, III, nr. 1388, p. 311-312.

⁴⁵ CDM, III, nr. 1606, p. 358.

⁴⁶ CDM, III, nr. 1667, p. 371.

⁴⁷ CDM, V, nr. 143, p. 37.

⁴⁸ CDM, II, nr. 1414, p. 293.

⁴⁹ CDM, III, nr. 37, p. 33.

⁵⁰ CDM, III, nr. 112, p. 49.

⁵¹ CDM, III, nr. 170, p. 60.

La 5 noiembrie 1682, aceeași Dochîța, soția lui Iane fost peaveț (cântăreț bisericesc), cu feciorii ei Neculai, Ursul, Lena și Ștefan din Iași, vindeau lui Andronic, diac domnesc, și soției sale Maria a treia vie pe care o mai avea în Miroslava, la un loc cu alte două vie vândute mai înainte, cu crămă și cu pomii din capul viei, cu 70 taleri bătuți, bani gata⁵².

La 18 ianuarie 1693, Mihai Amoașii „ungurul” (catolic) cu soția sa Catrina, vindeau lui Gheorghiță și jupănesei sale Măriuța o vie cu pomet în deal la Miroslava, la Valea lui Ștefan Vodă, între via răposatului Constantin fost postelnic și a lui Simion mare clucer, cu 70 de lei bătuți⁵³. La 14 aprilie 1695, Ion și cu femeia lui Maria vând lui Dumitrașco, vătaf de mezelgii, și soției sale Maria, o vie la Miroslava, în valea lui Ștefan Vodă, cu 25 lei bătuți⁵⁴.

La 6 mai 1658, Anghelina Nechiforeasa din târgul Iași, cu fiica sa Paraschiva și cu ceilalți copii, cămărașului Iane Hadâmbul, vând o vie la Miroslava, între Malăș și Efrem, cu 60 de lei bătuți⁵⁵.

La 10 martie 1665, Eustatie Dabija voievod judeca pricina dintre Agoștin din Târgul Iași cu Gheorghiță Vișan, pentru niște vie din Miroslava, pe valea lui Ștefan vodă, pe locul mănăstirii Galata, care au fost pustii, pe vremea cazacilor, iar Agoștin a tăiat pădurea și le lucrează din timpul foametei; dă rămas din toată legea țării pe Vișan, care n-a vrut să-și ia viile când a trebuit, să plătească câte un taler bătut de falce, iar viile să le țină Agoștin⁵⁶.

La 20 martie 1665, Casin, Isac, Ionașco și Mărica, verii lui Vasile Gialalău din Iași, vând marelui postelnic Stamate 11 dughene în Iași. Documentul arată că aceste dughene au fost ale lui Vasile Gialalău, iar în timpul lui Constantin Șerban voievod (1659) fiind numit cămăraș de ocnă, a luat niște bani domnești, pentru care vină, în timpul lui Ștefăniță Lupu vodă (1659-1661) i s-a tăiat capul, iar pentru banii domnești i s-au luat casele și dughenele din Iași, precum și *viile de la Miroslava*, care i s-au dat lui Stamate postelnic, pentru slujbă credincioasă⁵⁷. Eustatie Dabija vodă întărea această danie, la 20 aprilie 1665⁵⁸.

La 6 mai 1669, Malăș, fost fuștaș, cu soția lui Nastasia, vând nepotului lor Toader, vătaful de darabani de la Steagul agăi și soției lui Vasilica, o vie la Miroslava, cu pometi, pentru 40 lei bătuți, bani gata⁵⁹. La 6 august 1669, Ioanichie egumenul mănăstirii Galata întărea vătafului Teodor stăpânirea asupra viei cumpărată de la fuștașul Malăș, pe moșia Miroslava a mănăstirii, cu datoria de a plăti zeciuiala din produse. Dacă via va fi neîngrijită, va trece în stăpânirea mănăstirii⁶⁰. La 15 mai 1674, Toader vătaful de darabani de la steagul Doamnei, cu soția lui Vasilica, vindeau lui Iane postelnicul via de la Miroslava, între via acestuia și a lui Macri pânzarul, pe care o avea cumpărată de la Malăș fuștașul și soția sa Nastasia⁶¹.

La 9 iunie 1669 Gheorghe Duca vodă, în urma judecării pricinii dintre Ștefan Staneșchi iuzbașa și Canilo, fratele lui Hristofor săoariul, pentru niște vie din Valea lui

⁵² CDM, III, nr. 757, p. 179.

⁵³ CDM, III, nr. 1542, p. 344.

⁵⁴ CDM, III, nr. 1702, p. 378.

⁵⁵ CDM, IV, nr. 333, p. 91.

⁵⁶ CDM, IV, nr. 1134, p. 251.

⁵⁷ CDM, IV, nr. 1141, p. 253.

⁵⁸ CDM, IV, nr. 1149, p. 254-255.

⁵⁹ CDM, IV, nr. 1793, p. 381.

⁶⁰ CDM, IV, nr. 1856, p. 394.

⁶¹ CDM, IV, nr. 2372, p. 493.

Ștefan vodă, din Miroslava, pe locul mănăstirii Galata de Sus, întărește lui Ștefan Staneșchi iuzbașa, lui Mihai și lui Anton stăpânirea peste acele vii, pe care le-au cumpărat de la mănăstirea Galata, dându-l rămas de toată legea țării pe Canilo⁶². La 15 noiembrie 1674, Gorie, feciorul lui Ștefan din Iași, vindea lui Savin, feciorul lui Dragomir, o vie la Miroslava, cu pomet, cu 15 lei bătuși⁶³.

La 30 martie 1676, Antonie vodă Ruset întărea hatmanului Alexandru Buhuș câteva fâlcii de vie la Miroslava, cumpărate de la Martin Panica; acesta, furând niște cai ai paharnicului Constantin și ai lui Ioniță călăraș de Covurlui, de la coada heleșteului din Iași, în vremea lui Dumitrașco vodă Cantacuzino (1674-1675), domnul a trimis pe un armaș și pe vornicul de poartă Dumitrașco Nichițelea să cerceteze cazul; astfel s-a aflat de la locuitorii din Miroslava (Giurgea șetrărel, Pătrașco fuștașul și alții) că Martin Panica a furat caii păgubașilor. Vinovatul s-a rugat de hatman să cumpere acea vie, iar cu banii și-a plătit capul de la închisoare și caii păgubașilor⁶⁴.

La 1 martie 1718, Nicolae, feciorul lui Martin Ungurul (=catolicul) din Miroslava, cu soția sa Magda, și cu feciorii lor, vând lui Constantin aga un pogon de vie cu pomet la Miroslava, în Valea lui Ștefan Vodă, între via lui Matei fuștașul cumnatul său, și între via lui Neculai Mititel meserciul (casapul) cu 18 lei bătuși⁶⁵.

Proselnici. Denumirea satului vine de la o funcție ce amintește de istoria teritoriului moldovenesc la începutul secolului al XIII-lea, de dinainte de întemeierea Moldovei. Este vorba de perioada de după marea invazie mongolă de la 1241-1242, care a dus la crearea marelui imperiu al lui Ghinghis Han – statul mongol al Hoardei de Aur. În acel moment istoric populația locală a fost supusă mongolilor și se îndatorase să plătească un tribut în vite⁶⁶. Istoricii sunt de acord că denumirea de „procelnic” desemna o funcție cu o pondere politico-militară, de oarecare importanță, desemnând pe cel care organiza strângerea, transportarea și predarea tributului în vite, către tătari⁶⁷. Zona Iașilor era ideală pentru reședința unui asemenea conducător local, deoarece mai multe drumuri din Moldova (pe care erau aduse vitele) se întâlneau aici, pentru a trece vadul peste Prut, în teritoriul stăpânit efectiv de mongoli.

Denumirea de funcție a devenit ulterior numele de familie. În domnia lui Alexandru cel Bun (1399-1431) apare în documente boierul Stoian Procelnic cel Bătrân, care stăpânea un întins domeniu în zona amintită. Funcția de procelnic dispăruse de multă vreme, dar amintirea s-a perpetuat în numele acestei familii boierești, descendentă dintr-un străvechi „procelnic”, existent înainte de descălecatul țării.

La 14 octombrie 1490 Ștefan cel Mare întărea uric slugilor sale, Iurșa și nepotul lui Iliaș Saulea, nepoții lui Stoian Procelnic cel Bătrân, satele de la Cârlișătură avute de bunicul lor din uric de la Alexandru cel Bun, anume: Procelnicii „unde a fost curtea bunicului lor Stoian Procelnic”, împreună cu alte sate de la același ținut, precum Bogdăneștii, Hovceștii, Medeleni, Nedeianii și Bogeasca (situate pe teritoriul comunei Horlești de astăzi), și pe Bahlui „unde a fost Dragoș” (loc situat azi în comuna Lețcani), și moara pe Bahlui; acestora se adăugau alte sate pe Jijia și alte câteva la est de Prut⁶⁸.

⁶² CDM, IV, nr. 1822, p. 387.

⁶³ CDM, IV, nr. 2398, p. 498.

⁶⁴ CDM, Supliment I, p. 932, p. 298.

⁶⁵ CDM, IV, nr. 1526, p. 419.

⁶⁶ Elena German, *Un domeniu medieval din ținutul Cârlișăturii*, în „Cercetări istorice” (CI), XXIV-XXVII, 2005-2007, Muzeul de Istorie a Moldovei, Iași, sub tipar.

⁶⁷ Renate Möhlercamp, *Contribuții la istoria orașului Iași în secolele XIV-XV*, în *APIA*, XXI, 1984, p. 61-73.

⁶⁸ DRH, A, III, nr. 80, p. 155-157; vezi și DIR, A, XV-II, p. 144.

<https://biblioteca-digitala.ro/www.cimec.ro / www.muzeul-moldova.ro>

Actul precizează că privilegiul pe care l-a avut Stoian Procelnic cel Bătrân pe aceste sate, „acel privilegiu au pierit de turci, cum ne este cunoscut nouă și boierilor noștri”. Satul Procelnici este amintit ca hotărnicindu-se cu Medelenii și Oișanii⁶⁹. O parte de sat era întărită lui Bucium mare vornic⁷⁰.

La 20 iunie 1632, Alexandru Iliș voievod întârea uric mănăstirii Sf. Paraschiva (=Sf. Vineri) din Iași, zidită de Nestor Ureche fost vornic, o bucată de loc din hotarul satului Procelnici, la cărarea Jijiei, ținutul Iași, pentru care s-a pârât Gheorghe și Zavul, nepoții lui Saul, care susțineau că ocina face parte din satul Cozmești, după cum hotărnicise mai înainte Cehan fost vornic, Alexa vornic de gloată și mai înainte Bucium fost vornic cu Golăi fost logofăt⁷¹. Sunt amintite actele mai vechi ale satului, emise de voievozii Ștefan Tomșa și Radu Mihnea. Hotarele, puse de vornicul de gloată Vasile Roșca, amintesc de gărla Cocoroae, podul Ciolacului, Jijia, Hărmănești.

Hotarnica satelor Găureni și Ezereni, care aparțineau mănăstirii Socola, este astfel descrisă, la 4 septembrie 1694: apa Boziei, care se numește acum valea Bârbovei, fântâna lui Răzmiriță, pomii Țașai, muchia dealului celui mare, *Balciul*, rediul Făureștilor, biserica Făureștilor, Siliște, Bahlui, capul Burducului, fântâna lui Berbeci, rediul lui Tătar, Tăuteștii, fântâna Stratinei, fântâna Tomii, hotarul Uricanilor, groapa lui Calotă, fântâna lui Marco. Ulmii Pietrei, valea și coada Bahnei, Valea Ursului, hotarul Procelnicilor, Surda, hotarul Bârbovei, Movila Armancei, pomii lui Eustatie, Horpăjel⁷². Hotarul Procelnicilor este amintit și la 20 mai 1713, în hotarnica satului Ezereni a mănăstirii Cetățuia⁷³.

La 20 februarie 1714, Nicolae vodă Mavrocordat scria vorniciilor de poartă să lase în pace pe oamenii de pe locul mănăstirii Socola, pentru că s-a plâns stareța de acolo că au luat doi boi de la doi oameni săraci pentru o cătană (oștean austriac) găsit mort între hotarele mănăstirii Galata, Proselnici și mănăstirea Socola⁷⁴.

Uricani. Denumirea satului Uricani vine, probabil de la cuvântul „uric”, ce desemna un act domnesc prin care se asigura stăpânirea ereditară asupra pământului. După cum s-a remarcat, este puțin probabil ca denumirea să fi venit de la „uricar”, scriitor de acte din cancelaria domnească, deoarece în această eventualitate, satul ar fi dobândit denumirea de „Uricari” și nu de „Uricani”⁷⁵.

S-a susținut că prima mențiune documentară a satului Uricani s-ar afla în documentul din 30 iunie 1456, prin care Petru voievod „miluiește pe sluga și scriitorul său Giurge Ioan Levici cu moșia Oneștii, la Cârliștură și Vorovești pe Bahlui, și între Bodârca și între Brăgești, un loc în pustie să-și facă sat”⁷⁶. În recenta monografie a localității se arată că documentul acesta a fost prezentat într-un proces pentru moșiile Uricani, Brătuleni, Mihăilești și Vorovești, într-o copie făcută de căminarul Manolache Codrescu⁷⁷; se mai precizează că originalul nu s-a păstrat în arhive: „Va fi fost luat probabil la plecarea

⁶⁹ DIR, A, XVI-I, p. 178.

⁷⁰ DIR, A, XVI-III, p. 171, 413-414, 440.

⁷¹ CDM, II, nr. 786, p. 170.

⁷² CDM, III, nr. 1682, p. 374; vezi și documentul din 18 septembrie 1696, la nr. 1862, p. 412.

⁷³ CDM, V, nr. 1167, p. 317.

⁷⁴ CDM, V, nr. 1203, p. 327.

⁷⁵ Mihai Constantinescu, *Uricani-Iași. File de cronică*, vol. I, Iași, Tipografia Polirom, 1996, p.15-17.

⁷⁶ Mihai Constantinescu, *op. cit.*, p. 26.

⁷⁷ M. Costăchescu, *Documente de la Ștefan cel Mare. Documente interne*, II, Editura Academiei, București, p. 585-588.

călugărilor greci din țară la Epitropia Sfântului Mormânt”⁷⁸. Într-adevăr, originalul documentului a părăsit țara; se afla în Arhiva Metohului Sf. Mormânt de la Constantinopol. El este cunoscut însă dintr-o fotocopie, adusă în țară de părintele Paul Mihail și depusă la Biblioteca Academiei din București. Documentul de la 1456 a fost publicat după fotocopia originalului⁷⁹. Parcurgând textul, constatăm că în el nu se găsește cuvântul „Uricani”; toponimele menționate în hotarnică nu credem că sunt suficiente pentru a susține că „locul de sat” fără nume, donat acum este cel pe care se va afla mai târziu vatra satului Uricani... Mihai Costăchescu a revenit apoi asupra acestei localizări, aducând mai multe argumente în sprijinul teoriei sale, pe care o susținea în continuare⁸⁰. Acesta este convins chiar că satul Onești din vechiul document și-a schimbat numele în Uricani, după ocupația noului proprietar, Giurgiu grămaticul din cancelaria domnească, devenit mai târziu „uricar”⁸¹.

Geograful Al. Obreja, într-o lucrare dedicată localităților din județul Iași, considera anul 1456 ca primă atestare a Uricanilor⁸². Autorii *Repertoriului arheologic al județului Iași* au considerat că prima mențiune documentară a satului Uricani este cea din anul 1627⁸³.

La 28 mai 1617, Ionașco, feciorul Nastasiei din Uricani, nepot de soră lui Farcă, vindea lui Miron Barnovschi staroste de Cernăuți (viitorul domn) partea sa de ocină din satul Uricani pentru un cal murg, breaz, pintenog, prețuit la 15 taleri. La vânzare sunt martori din Iași „și de la țară”, ceea ce ne permite să credem că documentul se referă la satul Uricani de lângă Iași⁸⁴.

La 25 iunie 1623, Miron Barnovschi hatman și pârcălab de Suceava dona mănăstirii Solca, din dreapta sa avere și din adevăratele sale ocini și cumpărături, satele Mlenăuți și Plopeni de la ținutul Dorohoiului; Barnovschi mai dona mănăstirii Solca alte două sate, între care și „satul Uricani, pe Bahlui, cu curți și cu mori pe Bahlui, și cu prisacă, ce este în ținutul Cârligăturii”. Însă aceste două sate să fie ale mănăstirii abia după moartea sa; să fie trecut la pomelnicul cel mare al mănăstirii⁸⁵. La 1 martie 1627, Miron Barnovschi vodă, printr-un act solemn făcea dani către mănăstirea Sf. Sava din Iași satul Uricani de pe Bahlui, cu moară în apa Bahluiului „ce de iznoavă am făcut-o”.

La 29 octombrie 1627, Miron Barnovschi vodă scria slujitorilor domnești de la ținutul Cârligătura, la robotnici, ilișari, goștinari de oi și de porci și desetnici de stupi și globnici și deșugubinari și cămănari și alții că, dacă vor vedea această carte domnească, să lase în pace satul mănăstirii Sf. Sava, anume Uricanii, căruia i-a acordat o scutire pentru 30 de oi și 10 capre și 10 vieri domnești de gorștină (porci), și pentru 20 de stupi domnești de desetină și de gloabe și de deșugubine și de camână și de muncă și de iliș și de sulgiu și de alte angherii mai mărunte; să aibă a da numai „darea împărătească” (birul). „Mai mult să nu îndrăzniți să-i tulburați înaintea acestei cărți a domniei mele, nici pecetluit să nu cereți de la ei, fiindcă domnia mea m-am milostivit și am lăsat toate care

⁷⁸ Deși nu indică sursa, probabil că acea copie a documentului a fost publicată de Th. Codrescu în volumele sale din *Uricariul*.

⁷⁹ DRH, A, vol. II, nr. 61, p. 91-93 (cu o fotocopie la Pl. nr. XXV).

⁸⁰ Mihai Constantinescu, *Monografia bisericii și cimitirului Uricani*, Iași, Editura Ars Longa, 2007, p. 21-24.

⁸¹ *Ibidem*, p. 24-25.

⁸² Al. Obreja, *Dicționarul geografic al județului Iași*, Editura Junimea, Iași, 1979, p. 240.

⁸³ V. Chinca, M. Tanasachi, *Repertoriul Arheologic al județului Iași*, editat de Institutul de Istorie și Arheologie „A.D. Xenopol”, Iași, 1984, vol. I, p. 393.

⁸⁴ CDM, Supliment I, nr. 334, p. 133.

⁸⁵ M. Constantinescu, *Uricanii*, I, p. 28-29.
<https://biblioteca-digitala.ro> www.cimec.ro / www.muzeul-moldova.ro

le scriem mai sus să fie de trebuința sfintei mănăstiri. Așa să știți, altfel să nu fie! Însuși domnul a poruncit”⁸⁶.

Hotarnica satelor Găureni și Ezereni, din 1694, la care am mai făcut referire, amintește și de Uricani: apa Boziei, care se numește acum valea Bârnovei, fântâna lui Răzmiriță, pomii Țațai, muchia dealului celui mare, Balciul, rediul Făureștilor, biserica Făureștilor, Siliște, Bahlui, capul Burducului, fântâna lui Berbeci, rediul lui Tătar, Tăuteștii, fântâna Stratinei, fântâna Tomii, *hotarul Uricanilor*, groapa lui Calotă, fântâna lui Marco. Ulmii Pietrei, valea și coada Bahnei, Valea Ursului, hotarul Procelnicilor, Surda, hotarul Bârnovei, Movila Armancei, pomii lui Eustatie, Horpăjel⁸⁷.

Hotarul Uricanilor dinspre Rediul lui Tătar, loc din ocolul târgului Iași, este menționat, la 1 mai 1667, în hotarnica moșiei Rediu lui Tătar⁸⁸. Hotarul satului Uricani mai este amintit și la 4 noiembrie 1667, în hotarnica odăii de la Valea Bacului, de pe hotarul târgului Iași⁸⁹. Hotarul Uricanilor este menționat și la 20 mai 1713, în hotarnica satului Ezereni a mănăstirii Cetățuia⁹⁰. Heleșteul Uricanilor este amintit, la 24 iunie 1671, în hotarnica moșiei Rediu lui Tătar de pe hotarul târgului Iași⁹¹.

La 4 mai 1709, Constantin Zbiera mare logofăt și cu Savin uricarul au făcut hotarnica părții de moșie a mănăstirii Socola din satul Găureni. În hotarnică este menționat și satul Uricani⁹².

Podgoria Uricani este cunoscută printr-un vin de mare faimă altădată: vinul roșu de Uricani. Centrul viticol Uricani este unul dintre cele mai nordice puncte din țară unde se produc vinuri roșii de calitate⁹³. Plantațiile de vii, astăzi destul de restrânse, sunt amplasate pe versanții cu expunere sudică și sud-estică din stânga Bahluiului, între pârâul Lupului și pârâul Roșioru. Sunt cultivate soiuri precum Fetească neagră, Băbească neagră, Merlot, Cabernet, Sauvignon și Porto⁹⁴.

Valea Ursului. Localitatea este menționată în hotarnica satelor Găureni și Ezereni, din 1694: apa Boziei (Bârnovei), fântâna lui Răzmiriță, pomii Țațai, muchia dealului celui mare, Balciul, rediul Făureștilor, biserica Făureștilor, Siliște, Bahlui, capul Burducului, fântâna lui Berbeci, rediul lui Tătar, Tăuteștii, fântâna Stratinei, fântâna Tomii, hotarul Uricanilor, groapa lui Calotă, fântâna lui Marco. Ulmii Pietrei, valea și coada Bahnei, *Valea Ursului*, hotarul Procelnicilor, Surda, hotarul Bârnovei, Movila Armancei, pomii lui Eustatie, Horpăjel⁹⁵. Valea Ursului este amintită și la 20 mai 1713, în hotarnica satului Ezereni a mănăstirii Cetățuia⁹⁶.

Vorovești. Această localitate este amplasată mai sus de Onești, ținutul Cârliștău⁹⁷. La 1456 satul Vorovești făcea parte din întinsul domeniu al lui Ioil

⁸⁶ DRH, A, XIX, nr. 248.

⁸⁷ CDM, III, nr. 1682, p. 374; vezi și documentul din 18 septembrie 1696, la nr. 1862, p. 412.

⁸⁸ CDM, IV, nr. 1466, p. 316.

⁸⁹ CDM, IV, nr. 1558, p. 334.

⁹⁰ CDM, V, nr. 1167, p. 317.

⁹¹ CDM, IV, nr. 2080, p. 437.

⁹² CDM, V, nr. 860, p. 229.

⁹³ Mihai Constantinescu, *Uricani-Iași. File de cronică*, vol. I, 1996, p. 83-86 (Podgoria Uricani); p. 87-92 (Podgoria Uricani în literatură).

⁹⁴ V.D. Cotea, *Podgoria Uricani*, în revista „Cronica”, 1970, nr. 15; Valeriu V. Cotea, *Studiul soiurilor în vederea stabilirii celui mai corespunzător sortiment pentru producerea vinurilor roșii de Uricani-Iași*, 1991.

⁹⁵ CDM, III, nr. 1682, p. 374; vezi și documentul din 18 septembrie 1696, la nr. 1862, p. 412.

⁹⁶ CDM, V, nr. 1167, p. 317.

⁹⁷ Sorin Iftimi, *Evoluția ocolului domnesc al orașului Iași*, în „Ioan Neculce”. Buletinul Muzeului de Istorie Iași (IN), (serie nouă), I, 1995, p. 67-68.

protopop, moștenit de fiul acestuia Giurgiu grămătic⁹⁸. Se știe că la 1520 Episcopia de Rădăuți stăpânea o prisacă și o grădină în hotarul acestui sat; hotarnica prisăcii, consemnată în detaliu, se întindea „până la gardul țarinei”⁹⁹. Însă, la 1530, nepoții Marușcăi vindeau trei părți din satul Vorovești (pe care îl stăpânea Marușca în temeiul unui act de împărțeață de la Ștefan cel Mare) către Mihul portar de Suceava, pentru 300 zloți¹⁰⁰. Tot Mihul a cumpărat și prisaca (cu grădină) a episcopiei de Rădăuți, din același sat, pentru 300 zloți. Nu se știe cum a ajuns acest sat în posesia domnului Petru Șchiopul, care, la 1577, a dăruit satul Vorovești „cu vii, din Cârligătura”, mănăstirii Galata, zidită de el¹⁰¹. Apoi actele menționează că acest sat a fost drept domnesc (1579), din ocolul târgului Iași (1629, 1631, 1633)¹⁰².

La 17 ianuarie 1597, voievodul Ieremia Movilă dădea „cneaghinei (jupânesei) Comana” o carte domnească, prin care aceasta „să fie tare și puternică” a se așeza la satul Vorovești, în ținutul Cârligăturii, însă în partea unde a ținut Mihul hatmanul”¹⁰³.

La 27 martie 1602, Ieremia Movilă întărea aprodului Grama și soției sale Ana, fiica Urătei, nepoata Odochiei, jupâneasa Mihului hatmanul, stăpânirea peste trei părți de ocină din satul Vorovești de la Cârligătura, cu loc de heleșteu, de moară, iaz și prisacă. Aceste părți de ocină fuseseră vândute de diacul Nichita, fratele Anei, lui Done negustorul din târgul Iași. Se știe că „a avut pâra” Grama aprod și Ana cu Nichita pentru zapisele făcute de acesta cu viclesug, de la mătușa lui, Odochia, jupâneasa hatmanului Mihul, rămânând Nichita de toată legea țării. Astfel, Grama și Ana au răscumpărat acele părți de sat de la Done negustor, cu aceeași sumă de 70 de galbeni, iar alte rude n-au vrut să le dea ajutor la această răscumpărare, așa că nu aveau nici un drept asupra părților de sat¹⁰⁴.

Același domn, voievodul Ieremia Movilă (1595-1606), răscumpăra „viile de la Vorovești, care aparținuseră Domniei”¹⁰⁵. Constantin Movilă voievod, la 23 iulie 1611, întărea satul Vorovești mănăstirii Galata de lângă Iași¹⁰⁶.

În timp ce unele documente vorbesc despre caracterul etnic eterogen al sătenilor din Vorovești, ca urmare a unui act de slobozenie, prin care domnul dădea voie să fie colonizați aici oameni din alte țări, „rus sau leah sau ungur sau valah, sau fie orice limbă vor fi”¹⁰⁷.

Un act din 1636 consemnează o pricină între fiii lui Fetion, care părăsc pe fiii lui Zota negustor, pentru a opta parte din a patra parte a satului Vorovești din ținutul Cârligătura. Modul în care a fost divizată proprietatea arată o continuitate a stăpânirii „răzășești” (în sensul de co-proprietari) în acest sat.

Toate acestea nu pot fi înțelese decât dacă presupunem că numai o parte a satului Vorovești a aparținut ocolului târgului Iași, sau că acest sat a avut două „trupuri” de moșie alăturate, pe care proprietatea a evoluat în paralel.

⁹⁸ DIR, A, XIV-XV-I, p. 285, 290.

⁹⁹ DIR, A, XVI-I, p. 173, 175.

¹⁰⁰ DIR, A, XVI-I, p. 323; vezi și cartea domnească emisă de Petru Șchiopul vodă, în CDM, Supliment, I, nr. 83, p. 59.

¹⁰¹ DIR, A, XVI-III, p. 92, 102, 104, 407, 409-410; XVI-IV, p. 223; XVII-III, p. 25; XVII-IV, p. 185, 464.

¹⁰² DIR, A, XVI-III, p. 104; CDM, II, nr. 528, 697; DRH, XXI, nr. 348.

¹⁰³ DIR, A, XVI-IV, p. 155.

¹⁰⁴ CDM, Supliment I, nr. 207, p. 92.

¹⁰⁵ IN, 1923, III, p. 116.

¹⁰⁶ DIR, A, XVII-III, p. 25, nr. 41; CDM, I, nr. 1513, p. 345.

¹⁰⁷ DIR, A, XVII-V, p. 198-199, 249.
<https://biblioteca-digitala.ro/www.cimec.ro / www.muzeul-moldova.ro>

S-au păstrat și alte documente care oferă informații istorice despre Vorovești. La 7 iunie 1676 Antonie vodă Ruset întărea lui Ionașcu stăpânirea asupra cumpărăturilor sale din Vorovești¹⁰⁸. La 24 februarie 1679, Gheorghe Duca vodă întărea stăpânirea mănăstirii Galata peste hotarul satului Vorovești¹⁰⁹. Fiul acestuia, Constantin Duca vodă, la 11 iulie 1685, porunca slujitorilor de la ținutul Cârligătura să lase în pace satul Vorovești al mănăstirii Galata de Sus, de: dajdie, zloți, lei, taleri, galbeni, orți și toate dările și angaralele, precum și de desetina de stupid și de gorștina de oi și de mascuri, având scutire și de la domnii de mai înainte, fiind locuitorii acestui sat poslușnici ai mănăstirii¹¹⁰. La 15 septembrie 1687, Constantin Cantemir voievod judeca pricina dintre dichiul de la mănăstirea Galata cu Mihăilă cămărașul, pentru hotarul Voroveștilor care se împreunează cu hotarul Brătulenilor, dichiul zicând că Mihăilă cămărașul a luat zeciuală și de pe hotarul Voroveștilor, moșia mănăstirii Galata. Vornicul de poartă trimis la fața locului a găsit că într-adevăr, a intrat Panaiote, ginerele lui Bute, cu două pământuri în hotarul Voroveștilor și a îndreptat această situație¹¹¹.

O serie de acte vechi stau mărturie pentru diverse „scutiri” de dări, de care au beneficiat locuitorii din Vorovești, din partea domniei. La 15 decembrie 1653 Gheorghe Ștefan vodă porunca slujitorilor domnești din ținutul Cârligăturii, anume glotașilor, leoașilor, gălbănașilor, ortașilor și alții să lase în pace de dări pe cei 12 poslușnici (supuși) ai mănăstirii Galata din satul Vorovești, de la Galata de Sus¹¹². La 23 septembrie 1666, Iliș Alexandru vodă poruncește slujitorilor din ținutul Cârligăturii să nu ia dări de la locuitorii satului Vorovești al mănăstirii Galata de Sus, fiind scutiți de dajdie, de zloți, de lei, de taleri, de galbeni, de orți, de desetină, de stupi, gorștină de mascuri (=porci) și de toate dările și angaralele, fiind poslușnicii mănăstirii¹¹³.

Gheorghe Duca vodă, întărind scutirile mănăstirii Galata, la 7 august 1669, inclusiv pentru satul Vorovești de la ținutul Cârligăturii, arată că aceștia nu aveau obligația de a plăti dajdia mare și mică, fiind scutiți și de iliș, sulgiu, gorștină și deseatină (dările pe animale); globnicii și deșugubinariii să nu intre în aceste sate, fiind scutite de către domnii de mai înainte, care le-au dăruit mănăstirii. Acesta va trimite acest venit la Ierusalim, la Sfântul Mormânt, ca să fie de lumini și tămâie, pentru pomenirea neamului domnului¹¹⁴. La 30 decembrie 1669, același domn emitea o carte de scutire destinată special Voroveștilor. Domnul porunca slujitorilor din ținutul Cârligăturii ca să lase în pace pe locuitorii satului Vorovești, al mănăstirii Galata de Sus, aceștia fiind scutiți de dajdie, de zloți, lei, taleri, galbeni, orți, desetină de stupi și gorștină de oi și de mascuri și de toate angaralele, pentru că așa au fost scutiți de domnii de mai înainte, fiind poslușnici ai mănăstirii¹¹⁵. Ștefan Petriceicu vodă, la 32 ianuarie 1673, întărea, la rândul său, aceleași privilegii¹¹⁶. Același lucru îl făcea, la 15 aprilie 1674, voievodul Dumitrașco Cantacuzino¹¹⁷.

¹⁰⁸ CDM, III, nr. 43, p. 36.

¹⁰⁹ CDM, III, nr. 349, p. 97.

¹¹⁰ CDM, III, nr. 901, p. 208.

¹¹¹ CDM, III, nr. 1108, p. 349.

¹¹² CDM, IV, nr. 36, p. 31.

¹¹³ CDM, IV, nr. 1391, p. 302.

¹¹⁴ CDM, IV, nr. 1857, p. 394-395.

¹¹⁵ CDM, IV, nr. 1902, p. 404.

¹¹⁶ CDM, IV, nr. 2221, p. 464.

¹¹⁷ CDM, IV, nr. 2359, p. 491.

B. Moșia Miroslava în secolul al XIX-lea

De la sfârșitul secolului al XVIII-lea moșia Miroslava se afla în proprietatea vornicului Toader Balș, iar apoi a trecut la ginerele său, logofătul Alecu Mavrocordat. Acesta a oferit-o la rândul său, ca zestre, fiicei sale Marghiolița, la căsătoria acesteia cu Vasile Beldiman¹¹⁸. În această epocă, moșia era foarte întinsă; se pare că ea cuprindea și satele din zonă, precum Balciu, Cornești, Procelnici.

Nu exista o delimitare foarte clară de moșiile mănăstirilor Galata și Cetățuia, proprietățile Sfântului Mormânt de la Ierusalim. La 15 martie 1848, căminarul Fotache Ghețu, geometrul de atunci al ținutului Iași, împreună cu asesorul Judecătoriei, serdarul Alecu Ciurea, au statornicit delimitarea hotarelor, amintite mai sus. Cu această ocazie se arată că moșia, sau o parte din sat, purta numele vechi de Făurești: „moșia Miroslava ce-i zic Făurești, proprietatea dumnealui vornicul Vasile Beldiman”. Această denumire se regăsește și în alte documente din epocă: la 27 octombrie 1848, cu prilejul delimitării moșiei Miroslava de moșia Rediu Tătar, a mănăstirii Trei Ierarhi, vornicul Vasile Beldiman este denumit „proprietarul moșiei Făurești, numită și Miroslava”.

Văduva lui Vasile Beldiman, Marghiolița (Maria) a împărțit întinsa moșie între cei doi fii ai săi. Vasile Beldiman a primit moșia Cornești, iar Alecu Beldiman a primit moșia Miroslava (Făurești). Această împărțire s-a păstrat până pe la 1861.

Pe la 1883, Vasile Alecsandri amintește că proprietarul Moșiei Miroslava era Alecu Balș. În 1890, la moartea soțului ei, Elena Balș, a stăpânit moșia până pe la 1892, când a vândut-o lui Vladimir Ghițescu. La 7 noiembrie 1895, moșia, cu palatul de aici, a fost cumpărată de colonelul Constantin Langa. Acesta plănuia să amenajeze un azil pentru bătrâni în palatul de la Miroslava. O parte a moșiei a rămas fiului acestuia, Constantin Langa-Râșcanu, ambasador al României la Belgrad.

La 1900, Alecu Mavrocordat a cumpărat moșia învecinată Cornești (de la poetul Dimitrie Anghel) și o parte a moșiei Miroslava, cu palatul, dependințele, biserica și parcurile de aici. El a renovat palatul, dându-i forma definitivă, păstrată până astăzi.

Proprietate a rămas fiicei acestuia, Olga Mavrocordat, căsătorită cu Mihai D. Sturdza, un nepot al domnitorului Mihail Sturdza. Olga Sturdza, cunoscuta sculptoriță, a fost ultima proprietară nobilă a reședinței de la Miroslava. După primul război mondial, în 1918, aceasta a fondat aici Societatea Orfanilor de Război, o întreprindere de mare anvergură, care a salvat mii de destine. După 1946, aceeași Olga Sturdza a donat clădirea Statului roman, pentru a fi organizată aici o școală cu profil de învățământ agricol.

*

Cu două secole în urmă, pe la 1800, așezările rurale erau foarte slab populate în comparație cu cele din epoca actuală. Adesea ele aveau doar câteva zeci de case, și chiar sub 100 de locuitori.

În *Condica lînzîlor* din 1803 apar două sate cu acest nume: Miroslava lui Beldiman, în ocolul Stavnic, pe locul unde este astăzi satul Miroslava, și Miroslava Galății, în ocolul Codru, probabil unde este astăzi cartierul Galata¹¹⁹.

Condica Visteriei Moldovei din anul 1816 arată că pe moșia Miroslava a postelnicului Alecu Mavrocordat se aflau 31 de locuitori birnici și 12 locuitori scutiți de plata birului¹²⁰. În *Cartografia* din 1820 apare împărțită tot în două trupuri de moșie. La

¹¹⁸ Valeriu Slusaru, *Miroslava, Scurt studiu monografic al Școlii de Agricultură, cu referiri și asupra satului Miroslava*, Iași, Întreprinderea Poligrafică, 1970, p. 44.

¹¹⁹ Th. Codrescu, *Uricarul*, vol. VIII, Iași, 1886.

¹²⁰ *Condica Visteriei Moldovei din anul 1816*, Editura Corneliu Istrari, Iași, 1979, p. 115.

Miroslava mănăstirii Galata figurau 102 gospodării, din care 26 birnici, 60 supuși fără bir, preoți și un supus străin. La Miroslava, moșia postelnicului Alecu Mavrocordat, fostă „Miroslava lui Beldiman”, erau 49 de locuitori, dintre care „27 birnici, 14 slugi, 2 copii de casă, un arendaș al moșiei, un crâșmar și un sudit”¹²¹.

La 1832 Miroslava (ambele trupuri) avea 70 de locuitori așezați și 77 de „căpătăieri”. Scăderea populației se poate explica prin vremurile agitate, dar și prin faptul că în anul anterior, 1831, bântuise ciuma și holera, care au făcut numeroase victime¹²².

În catagrafia din anul 1845, în satul Miroslava a vornicului Vasile Beldiman nu se mai aflau decât „57 birnici, 11 căpătăieri, 8 văduve, un bătrân nevolnic, 2 preoți, 3 dascăli, 3 slugi în ograda boierească și un negustor de starea a treia”¹²³. Pe moșia Miroslava Galății, situația era asemănătoare.

*

După pacea de la Kuciuk-Kainargi, agricultura, ca principală ramură a economiei Moldovei a cunoscut un avânt semnificativ. Acum s-au defrișat suprafețe întinse de păduri, au fost desțelenite pășuni, pentru extinderea suprafețelor agricole.

În 1848 la Miroslava lui Beldiman din ocolul Stavnic, pe locul boieresc se înregistrau 60 de fâlcii de grâu, 27 de fâlcii cu porumb, 5 fâlcii de secară, 5 fâlcii de orz, 5 fâlcii de ovăz, 50 fâlcii de imăș și 30 fâlcii de fânaș. Pe terenul aflat în folosința locuitorilor se aflau 45 fâlcii de arătură, 40 fâlcii de imăș și 60 fâlcii de fânaș. Vița-de-vie ocupa suprafețe însemnate în părțile Iașului, rămânând vestite vinurile de Uricani. La Miroslava, boierul Beldiman avea 26 pogoane de vie, iar locuitorii satului 6 pogoane¹²⁴. Pădurea, de 30 fâlcii, aparținea doar proprietarului, Vasile Beldiman. În catagrafia anului 1848 nu sunt menționate deloc livezi (sau „pomet”) la Miroslava, deși pământul era foarte propice pentru aceasta. În privința creșterii vitelor, aceeași catagrafie de la 1848 consemna că vornicul Beldiman avea la moșia Miroslava, 36 boi, 3 cai, 10 vite cornute. Sătenii dețineau doar 14 boi, 3 cai, 40 vite cornute și 300 oi.

Nicolae Suțu, în *Statisticeștile științi*, arăta că la Miroslava erau 4 mori care aparțineau probabil vornicului. Și astăzi se păstrează, pe teritoriul comunei, toponimul „Moara lui Beldiman”.

*

Fondul *Isprăvnicia ținutului Iași* conține o serie de informații privitoare la mica istorie a moșiei Miroslava de-a lungul secolului al XIX-lea. Cele mai multe dintre ele sunt știri mărunte, care nu oferă prea multe informații despre curgerea proprietății și biografia personajelor care au locuit în palatul de aici.

Nr. 53 (1828-1830) Aprovizionarea armatei ruse cu porumb și grâu; încartiruirea oștilor rusești în Iași și satele învecinate: Miroslava, Valea Adâncă, Uricani, Ciurbești, Ezăreni, Balș, Cornești și proselnici (45 file) – p. 33.

Nr. 479 (1832) Corespondență în legătură cu nesupunerea locuitorilor la lucrul boierescului pe mai multe moșii din ținutul Iași, între care Miroslava, proprietatea mănăstirii Galata. Porunca Sfatului Administrativ prin care pune în vedere Isprăvnicii că învoicliile ce se încheie între locuitori și proprietari de moșii să respecte prevederile Regulamentului Organic (138 f) – p. 97.

¹²¹ Arhivele Naționale Iași, *Catagrafia ținutului Iași pe anul 1820*. Ocolul Codru, trans. 166, op. 184, nr. 26.

¹²² Valeriu Slusaru, *op. cit.*, p. 17.

¹²³ Arhivele Naționale Iași, *Catagrafia plășii Stavnic*, pe anul 1845, transp. 1423, op. 1619/998, p. 153-158.

¹²⁴ Valeriu Slusaru, *op. cit.*, p. 18.

Nr. 884 (1833-1834) Corespondență diversă a Isprăvniciei Iași. Conflictul dintre Casa poștelor și locuitorii satului Miroslava, care au lăsat vitele lor să pască pe imașul acestei Case, ce-l avea pe moșia Miroslava (433 f) – p. 159.

Nr. 1255 (1834-1835) Legalizarea zapisului prin care Ioan Cehan din Iași vinde lui Bogdan Manolache agă o vie pe moșia Miroslava (8 f) – p. 213.

Nr. 1778 (1835-1836) Vânzarea unei vii de pe moșia Miroslava, proprietatea lui Enache Poparoșca, către aga Manolache Bogdan, cu 40 de galbeni; dispoziții pentru a se face publicații (11 f) – p. 289.

Nr. 1863 (1835-1836) Legalizarea de către Judecătoria ținutului Iași a unui zapis prin care Mihail, fiul lui Sava căpitan vinde protopopului armean Sava o vie în podgoria Miroslava (11 f) – p. 301.

Nr. 1954 (1836) Vânzarea unei vii la Miroslava a armencei Ana Mihail, către Manolachi Bogdan; publicații făcute la cererea Divanului apelativ al Țării de Sus (10 file) – p. 314.

Nr. 2438 (1836-1837) Publicații făcute la cererea Divanului apelativ al Țării de Sus, prin care se aduce la cunoștință că Grigore Done spătar a vândut bisericii catolice din Iași o vie pe moșia Miroslava, proprietatea lui Vasile Beldiman postelnic. (21 f) – p. 385.

Nr. 2922 (1838) Jalba postelnicesei Maria Beldiman prin care se plânge că vechilul moșiei Rediu Tătar i-a provocat pagube pe proprietatea sa, moșia Miroslava; cercetările făcute (13 f) p. 457.

Nr. 3712 (1841) Jalba slugerului Neculai Păun prin care se plânge că locșitorul de exarh al Sf. Mormânt, egumenul mănăstirii Galata, a împresurat via acelei case ce o avea pe moșia Miroslava Galății; cercetările făcute (7 file) – p. 580.

Nr. 4106 (1842) Cercetările făcute ca urmare la jalba înaintată Departamentului Trebilor Dinlăuntru de beizadea Neculai Suțu, prin care se plânge contra proprietarilor moșiei Miroslava pentru împresurarea unui suhat ce-l avea pe moșia mănăstirii Trei Ierarhi (7 f) – p. 641-642.

Nr. 4401 (1843) Jalba lui Dima Feodor prin care se plângea că Andronachi Miteșcu, în mod samavolnic, și-a construit o cârciumă în fața caselor sale de la via ce o are la Miroslava, proprietatea mănăstirii Galata; cercetările făcute (f. 17) p. 688.

Nr. 4704 (1845) Publicații cu privire la la pierderea peceților diverselor sate din ținutul Iași, printre care Balciu și Miroslava (24 f) – p. 737.

Nr. 4756 (1845-1846) Jalba căminarului I. Măcărescu prin care arată că a dat în arendă, pe un an de zile, lui Vasile Surugiu, via sa din podgoria Miroslava, ca să o lucreze și să facă reparațiile necesare, dar pârâtul nu și-a respectat angajamentul; cercetările făcute (14 f) p. 746-747.

Nr. 4760 (1845-1846) Cercetările făcute ca urmare a reclamației către Departamentul Trebilor Dinlăuntru, de arendașul moșiei Miroslava, proprietatea mănăstirii Galata, în contra vechilului moșiei Rediu Tătar a lui beizadea Neculai Suțu, pentru că și-ar fi întins, samavolnic, stăpânirea asupra unei părți din trupul moșiei mănăstirii (93 f) p. 747.

*

În mai vechea sa monografie, Valeriu Slusaru contura o imagine a moșiei Miroslava lui Beldiman din ocolul Stavnic, la anul 1859. După moartea vornicului, soția sa, Maria Beldiman, a împărțit averea familiei între cei doi fii ai săi. Moșia Miroslava a revenit lui Alexandru Beldiman, pe atunci în vârstă de 27 de ani. Avea mobilă de pe moșia Miroslava era evaluată, în 1859, la 1000 de galbeni, iar cea imobiliară (pământ, case) la impresionanta sumă de 44.760 de galbeni. Venitul anual era estimat la 2000

galbeni. Din acești bani Al. Beldiman trebuia să plătească anual mamei sale o rentă viageră de 500 galbeni.

În proprietatea lui Alexandru Beldiman se aflau 366 fâlcii de ținută, cu valoare de 14.640 galbeni din capitalul total funciar de 30 660 galbeni. La acestea se adăugau acareturile, în valoare totală de 14 100 galbeni, din care curtea 6000, crâșmele 1500, morile 600 și bisericile (două) 4000 galbeni.

La anul 1859, proprietarul Alexandru Beldiman obținea, de pe „ținută”, un venit de 668 galbeni, 450 galbeni de pe fânaș și imasă, iar de pe vii 45 de galbeni. Beldiman mai avea și două mori: una de vânt, cu o piatră, ce putea măcina până la 45 de merțe; a doua moară era situată pe Bahlui, ce putea măcina „ca trei luni” pe an. Acestea îi aduceau un venit estimat de 160 de galbeni pe an¹²⁵.

În același an, 1859, cele 36 fâlcii viile de la Miroslava aveau următoarea stare a proprietății: 7 fâlcii erau proprietăți boierești, 5 fâlcii ale sătenilor, 5 fâlcii ale Bisericii catolice, 3 fâlcii ale mănăstirii Neamțului, iar restul se afla în proprietatea unor boieri mărunți (comiși, căminari) și preoți.

C. Evoluția administrativă a satelor componente ale comunei Miroslava (1772-2010)

Teritoriul Țării Moldovei a fost împărțit administrativ, între secolele XV-XIX în „ținuturi”. Configurația acestora a cunoscut modificări importante mai ales după anul 1812, când Moldova a pierdut partea de răsărit și granița a fost așezată pe râul Prut. Astfel, actualul teritoriu al județului Iași, nu se suprapune peste ținutul Iași din evul mediu, ci cuprinde doar o treime din vechiul ținut, la care s-a adăugat o parte a ținutului Hârlăului și teritoriul ținutului Cârliștii, ambele desființate la 1833. Ținutul medieval al Iașilor avea două treimi din teritoriu la răsărit de Prut, spre nord-est, un capăt al său ajungând până aproape de râul Nistru, spre Soroca¹²⁶.

Un interes special, în cazul de față, îl reprezintă evoluția ținutului Cârliștii, teritoriu din sudul actualului județ Iași¹²⁷. Cârliștia a fost cel mai mic dintre ținuturile Moldovei, dar foarte dens ca locuire (ca populație număr de așezări), fiind situat chiar în centrul țării. Denumirea ținutului este atestată la 12 august 1426. Mica formațiune administrativă își avea reședința la Târgu Frumos, în Curtea domnească de acolo¹²⁸. Ținutul Cârliștii făcea parte din Țara de Jos a Moldovei, potrivit lui Dimitrie Cantemir. Din punct de vedere al eparhiilor episcopale, ținutul Cârliștia nu se afla sub ascultarea Episcopiei de Roman sau Huși, deși geografic acestea erau mai apropiate, ci au făcut parte din teritoriul eparhiei Arhiepiscopiei (Mitropoliei), pe atunci cu sediul la Suceava. Ca și celelalte ținuturi ale Moldovei, Cârliștia era condusă de un pârcaș cu sediul la Târgu Frumos.

Ținutul Cârliștii a fost desființat la 1834, în urma reformelor introduse de Regulamentul Organic. Teritoriul Cârliștii a fost atunci alipit ținutului Iași, grav afectat în urma pierderii teritoriale din 1812. Satele fostului ținut au format ocoalele

¹²⁵ Valeriu Slusaru, *op. cit.*, p. 20.

¹²⁶ Vezi Sorin Ifrim, *Ținutul Iașilor în Evul Mediu*, I, în „Ioan Neculce”. Buletinul Muzeului de Istorie a Moldovei, (serie nouă), II-III, 1996-1997, p. 43-62; idem, *Ținutul Iașilor în Evul Mediu*, II, *Indice de localități*, în IN, IV-VII, 1998-2001, p. 77-105.

¹²⁷ Vezi [Sorin Ifrim], *Cârliștia, un ținut dispărut*, Vasile Mihalache, *Comuna Popești, județul Iași. Schiță monografică*, Editura Sylvi, București, 2000, p. 20-37.

¹²⁸ Vezi Marcel I. uric, *Târgul Frumos în Evul Mediu (secolele XV-XVII)*, în IN, I, 1995, p. 11-20; idem, *Hotarul și ocolul curții domnești de la Târgu Frumos (secolele XV-XVII)*, în IN, II-III, 1996-1997, p. 39-42.

Stavnic și Cârlișău din ținutul Iașilor. Vechiul ținut al Cârlișăului cuprindea partea de sud-vest a ținutului Iași. El era situat pe zona de contact dintre câmpia Jijiei și Podișul Central Moldovenesc, beneficiind atât de suprafețe de pământ agricol de cea mai bună calitate (cernoziom levigat), cât și de o coastă mai înaltă, acoperită de păduri seculare. Aici se aflau vestigiile Codrii ai Căpoteștilor, adăpost de încredere pentru populație în vremuri de grea cumpănă, când Moldova era invadată de oști străine.

Satele care fac astăzi parte din comuna Miroslava erau amplasate pe linia de hotar dintre ținutul Cârlișăului și ținutul Iașilor, de o parte și de alta. Această linie a cunoscut și diverse fluctuații de-a lungul secolelor. Un alt fapt interesant este acela că această parte de sud, hotarul Ținutului Iași coincidea cu hotarul orașului Iași¹²⁹.

La începutul secolului al XV-lea, în această zonă se aflau două întinse domenii. Unul aparținea lui Stoian Procelnic cel Bătrân, care avusese curtea sa la Procelnici; acesta cuprindea mai multe sate, între care Boghiasa, Bogdănești, Hovcești și Nedeleanii. Celalalt domeniu aparținea protopopului Ioil care, la 1434, primea „o pustie la Cârlișău, la fântâna lui Balosin, ca să-și facă mănăstire. Un document din 1456 descria întinderea domeniului stăpânit de protopopul Ioil. Deși nu pare a fi o stăpânire compactă, aceasta era o proprietate foarte grupată, cuprinzând un număr de nouă locuri, pe amândouă malurile Bahluiului: Onești, la Cârlișău, Vorovești și viitoarele sate Roșești, Hărpășești ș.a.

În veacurile următoare, Ciurbești, Ezereni, Vorovești, Găurenii și Uricanii au fost satele de margine ale ținutului Cârlișău, învecinate cu întinsul hotar al târgului Iașilor, capitală de atunci a Țării Moldovei. De aceea majoritatea acestor sate, deși se aflau amplasate pe teritoriul ținutului Cârlișău, majoritatea lor se aflau sub ascultarea directă a Curții domnești din Iași, fiind incluse în ocolul acesteia (și nu între satele de ocol ale curții domnești de la Târgul Frumos)¹³⁰. Hotarnica Iezărenilor pare a acoperi, ea singură, distanța impresionantă dintre valea Bârbovei și Bahlui, atingând, pe una din laturi moșia orașului Iași: „apa Boziei care se numește acum valea Bârbovei, fântâna lui Răzmeriță, rediul Făureștilor, biserica Făureștilor, Siliște, Bahlui, capul Burducului, fântâna lui Berheci, Rediul lui Tătar, Tăutești, fântâna Stratinei, fântâna Tomii, *hotarul Uricanilor*, groapa lui Calotă, fântâna lui Marco, ulmii Petrei, valea și coada Bahnei, *Valea Ursului, hotarul Procelnicilor*, Surda, hotarul Bârbovei, Movila Armancei, pomii lui Eustatie, *Horpășești*”¹³¹.

*

Timp de secole evoluția istorică a satelor (în fapt o evoluție a proprietăților, o „istorie” a pământului combinată cu genealogiile familiale) a fost una individuală. Ținuturile erau singura formă administrativă care le grupau într-o „suprastructură”. În secolul al XVIII au fost introduse subdiviziunile ținutului, numite „ocoale”; acestea, deși foloseau aceeași denumire, nu aveau nimic în comun cu ocoalele curților domnești din secolele anterioare, fiind niște subdiviziuni pur administrative, ce cuprindeau deopotrivă sate boierești, mănăstirești sau domnești.

Comunele rurale, așa cum le cunoaștem astăzi, au fost introduse abia la 1864, prin legea organizării administrative a teritoriului dată în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza. Comuna Miroslava, cu cel 13 sate ale sale, este una dintre cele mai întinse. De-a

¹²⁹ Vezi Sorin Iftimi, *Evoluția ocolului domnesc al orașului Iași*, în IN, I, 1995, p. 63-75.

¹³⁰ Vezi Sorin Iftimi, *Ținutul Iașilor în Evul Mediu*, în IN, II-III, 1996-1997, p. 50-51.

¹³¹ *Ibidem*, p. 51.

lungul unui secol și jumătate mai multe dintre ele au avut statutul de centru de comună: Miroslava, Cornești, Uricani, Vorovești.

Astăzi dispunem de un foarte bun instrument de lucru care permite urmărirea evoluției statutului administrative a satelor din Moldova. Este vorba despre *Tezaurul toponimic al Moldovei, vol. I, Repertoriul istoric al unităților administrativ-teritoriale (1772-1988)*, întocmită de Academia Română, Institutul de Filologie „Alexandru Philippide” – Iași, Editura Academiei Române, București; primul volum a apărut în două părți, în anii 1991-1992. Extragem, mai jos, datele referitoare la evoluția administrativă a satelor aflate în componența actuală a comunei Miroslava.

Miroslava. În catagrafia rusească din 1772, Miroslava apare ca sat în ocolul Codrului. La 1803 înglobase satul Galata, pe care îl pierde la 1820 (devenit Miroslava Gălății). La 1833 este înregistrată ca Miroslava lui Beldiman, moșie a spătarului Vasile Beldiman; acum Miroslava aparținea de ocolul Stavnicului. În 1844 îngloba din nou Miroslava Gălății (=Galata), pe care l-a pierdut în anul următor. La 1849, Miroslava includea și trupul de moșie Făureștii¹³².

În 1865 Miroslava, aflată în plasa Stavnic, a devenit centru de comună. Era formată, la acea dată, din satele Balciu, Ciurbești, Cornești, Găurenii Socolei, Iezereni, Miroslava și Proselnici. Miroslava includea la 1865 și satul Valea Lupului (pe care l-a pierdut în 1871)¹³³.

La 1871 se arăta că satele componente erau: Balciu, Bârca, Capul Rediului, Ciurbești, Cornești, Dancăș, Focșoaia, Găurenii, Gura Găurenii, Iezereni, Împușita, Miroslava, Nisipăria, Podul Iezereni, Proselnici, Rateșul de la Valea Lupului și Rateșul lui Beldiman. Legea din 1871 dădea următoarea componență a comunei: Balciu, Bârca, Capul Rediului, Ciurbești, Cornești, Dancăș, Focșoaia, Găurenii, Gura Găurenii, Iezereni, Împușita, Marcu, Miroslava, Nisipăria, Podul Iezereni, Proselnici, Rateșul din Valea Lupului, Rateșul lui Beldiman, Rateșul Uricani, Soci, Uricani și Vorovești. La 1873 comuna a inclus și satul Valea lui Vodă.

La 1875 componența satelor comunei Miroslava era următoarea: Balciu, Bârca, Brătuleni, Capul Rediului, Ciurbești, Cornești, Dancăș, Focșoaia, Galata Găurenii, Horpaz, Iezereni, Împușita, Marcu, Miroslava, Nisipăria, Proselnici, Rateșul lui Beldiman, Socii, Uricani, Valea Adâncă, Valea lui Ștefan Vodă, Valea Lupului (două sate) și Vorovești.

Legea din 1904 arată că Miroslava era comună în plasa Galata. Din 1908 satul Miroslava a fost inclus în comuna Galata. Din 1909 exista însă din nou comuna Miroslava, în plasa Stavnic; în 1911 era comună în plasa Codrul. La 1912 comuna era format din satele: Balciu, Ciurbești, Dancăș, Iezereni, Miroslava și Proselnici. În 1925 numărul satelor componente s-a redus din nou, acestea fiind Balciu, Galata, Miroslava și Valea Adâncă. La 1929 comuna Miroslava nu mai apare, fiind desființată. Miroslava apare din nou în calitate de comună în anii 1932-1950. În acest din urmă an, 1950, a fost din nou desființată. Între anii 1950-1968 Miroslava a fost sat în comuna Uricani.

¹³² *Tezaurul toponimic al Moldovei, vol. I, Repertoriul istoric al unităților administrativ-teritoriale (1772-1988), Partea 1, A. Unități simple (Localități și moșii)*, A O, Academia Română, Institutul de Filologie „Alexandru Philippide” – Iași, Editura Academiei Române, București, 1991, p. 725-726.

¹³³ *Dinamica componenței comunei a fost extrasă din Tezaurul toponimic al Moldovei, vol. I, Repertoriul istoric al unităților administrativ-teritoriale (1772-1988), partea a 2-a, A. Unități simple (Localități și moșii), B. Unități complexe*, Academia Română, Institutul de Filologie „Alexandru Philippide” – Iași, Editura Academiei Române, București, 1992, p. 1526.

Legea reorganizării administrative din 1968 reînființează comuna Miroslava, având componența de astăzi: Balciu, Brătuleni, Ciurbești, Cornești, Dancăș, Găureni, Horpaz, Miroslava, Proselnici, Uricani, Valea Adâncă, Valea Ursului (în loc de Marcu) și Vorovești¹³⁴.

Balcu. La 1772 apare ca sat în ocolul Codrului. În condica Vistieriei din 1816 nu mai apare, și se consideră ca a fost înglobat în Iezăreni. Abia la 1833 este amintit ca sat în ocolul Stavnicului. După 1854 apare ca fiind contopit cu Iezărenii. La 1865 este amintit ca sat component al comunei Miroslava, separate de Iezăreni. În 1908 apare ca sat al comunei Galata, iar din 1908-1926 ca sat al comunei Miroslava. Din 1929 apare din nou la comuna Galata. Însă din 1932 a revenit la Miroslava. Între anii 1954-1965, Balciu apare ca sat al comunei Uricani. Legea din 1968 include satul Balciu din nou la Miroslava¹³⁵.

Brătuleni. Este probabil satul al cărui statut administrativ a cunoscut cea mai mare fluctuație. Este amintit ca moșie în ținutul Iașilor. La 1816 apare ca moșie în ocolul Copoului. În catagrafia din 1820, precum și în următoarele, satul nu mai apare, fiind contopit cu Lețcanii Vechi. Abia din 1843 apare ca sat distinct de Lețcanii Vechi, la ocolul Stavnicului. La 1854 apare din nou ca fiind contopit cu Lețcanii Vechi (=Bogonos). La 1865, când s-au înființat comunele, făcea parte din comuna Vorovești (separate de Lețcanii Vechi). Prin legea din 1871, era din nou contopit cu Lețcanii Vechi și inclus la comuna Cucuteni. Din 1876 a fost inclus la comuna Miroslava. La 1887-1908 era din nou la comuna Cucuteni. În 1909-1926 apare la comuna Uricani. Din 1929-1931 apare la comuna Galata. La 1932 -1965 era amintit ca sat în comuna Uricani. În 1968 a trecut din nou la comuna Miroslava¹³⁶.

Ciurbești. În catagrafia rusească de la 1772 este amintit în ocolul Codrului la fel și celelalte catagrafii, până la 1832; în 1833 este menționat ca făcând parte din ocolul Stavnicului; 1834 era la ocolul Codrului; 1838 figura la ocolul Stavnicului; în 1844 apare ca fiind înglobat în satul Lunca Bărnovei, când nu mai apare în catagrafie. Din 1865, când au fost înființate comunele, a fost inclus în comuna Miroslava, unde a rămas până în 1908. În 1908-1926 este amintit ca făcând parte din comuna Cornești. La 1926 a trecut la comuna Galata, dar în 1932 era din nou în comuna Cornești. Din 1968 satul a intrat din nou în componența comunei Miroslava¹³⁷.

Cornești. Localitatea este amintită în catagrafia rusească de la 1772 ca sat în ținutul Cărligătura, iar în catagrafia de la 1774 se arată că ea aparținea de același ținut, Ocolul de Jos. Cu aceeași apartenență, satul este menționat în *Condica Lîuzîlor* de la 1803, Condica Vistieriei din 1816 și catagrafiile de la 1820 și 1832. În condica de la 1833 satul Cornești făcea parte tot din ținutul Cărligăturii, dar din subdiviziunea numită Ocolul Stavnicului. După reforma administrativă din 1865, când au fost înființate comunele rurale, Corneștii făceau parte, ca și astăzi, din comuna Miroslava. Prin decretul din 1920 satul a trecut la comuna Galata¹³⁸. În 1932 a s-a înființat comuna Cornești, care a existat ca atare până în 1968. Comuna Cornești, ce aparținea de plasa Galata, era formată din satele Ciurbești, Cornești, Dancăș, Dumbrava, Iezereni și Proselnici (1908). Comuna a fost desființată prin legea din 1909, când satul omonim este trecut iarăși la comuna Miroslava. La 1925 apare din nou comuna Cornești, care făcea parte din plasa Codru,

¹³⁴ *Tezaurul toponimic al Moldovei*, vol. I, Partea 1, A., p. 725-726.

¹³⁵ *Ibidem*, p. 30-31.

¹³⁶ *Ibidem*, p. 149-150.

¹³⁷ *Ibidem*, p. 243.

¹³⁸ *Ibidem*, p. 279.

fiind compusă din satele: Ciurbești, Cornești, Dancăș, Horpaz, Proselnici, la care s-a adăugat apoi și Iezereni (1932). La 1932 comuna Cornești făcea parte din plasa Copou, din ținutul Iași, incluzând și satul Bogdănești (1935), pe care îl pierde în 1942. În 1965 a devenit comună suburbană a orașului Iași. Prin legea administrativă din 1968 satul a fost trecut din nou la comuna Miroslava¹³⁹.

Dancăș. Este amintit în cataografia de la 1820, la ocolul Codrului, contopit cu satele Iezereni și Horpaz. La 1832 Dancășul și Iezereni apar ca fiind separate de Horpaz. Din 1833 apare ca înglobat în satul Iezăreni, nu mai este amintit în catagrafii (1838, 1841). La 1843 este amintit ca moșie, fiind cătun al satului Iezăreni. Din 1865, odată cu înființarea comunelor, a fost inclus la comuna Miroslava. Din 1908-1912 apare la comuna Cornești. Trece la comuna Miroslava, unde este amintit și la 1917. Din 1925 este trecut din nou la comuna Cornești, iar în 1929 la comuna Galata. În 1932 revine la comuna Cornești (1932-1968). Legea reorganizării administrative din 1968 prevedea că satul Dancăș intră în componența comunei Miroslava¹⁴⁰.

Găureni. Este amintit adesea ca „Găureni Socolei” (1816-1863), fiind proprietatea mănăstirii respective. În cataografia de la 1816 apare la ocolul Codrului. La 1833 satul e amintit la ocolul Stăvnicului. La 1865 a fost inclus în comuna Miroslava. În 1908-1926 era sat în comuna Uricani. În 1929-1931 era trecut la comuna Galata. În 1952 pierdea cătunul Beldiman, care a fost înglobat din nou la Găureni în 1956¹⁴¹.

Horpaz. La 1772, apare la ocolul Codru. La 1803 era înglobat în satul Iezăreni, nu mai este menționat în *Condica Lînzilor*. La 1820 era contopit cu Iezereni și Dancăș. În cataografia din 1832-1845 apare cotuna Horpaz, despărțit de Iezereni și Dancăș. Din 1845 în catagrafii apare contopit cu satul Valea Adâncă, pentru ca în anul următor să fie iarăși separat. Din 1854 a fost înglobat la satul Lunca Cetățuiei. Odată cu înființarea comunelor, în 1865-1873, a fost inclus la comuna Galata (acum îngloba și satul Împuțita). Din 1876 a fost trecut la comuna Miroslava. La 1925, Horpaz (înglobând și Iezerenii) făcea parte din comuna Cornești. În 1929 e trecut iarăși la Galata (pierzând cătunul Iezăreni). În 1932-1965 Horpazul a devenit sat al comunei Cornești. 1968 e trecut la comuna Miroslava¹⁴².

Uricani. La 1772 este menționat ca sat în ținutul Cârlișturii. În 1774 (și în deceniile următoare) făcea parte din Ocolul de Jos, iar din 1833 era în ocolul Stăvnicului. La 1865 satul Uricani a fost inclus în comuna Vorovești. Prin legea din 1871 Uricanii făceau parte din comuna Miroslava. La 1876 satul Uricani a înglobat satul Rateșul Uricani, iar în 1887 cuprinde și satele Marcu și Socii¹⁴³.

În 1908 Uricanii a devenit centru de comuna, fiind amplasat în plasa Galata. La această dată, comuna Uricani era format din satele: Găureni, Păcureț, Uricani, Valea Lupului și Vorovești. Prin legea din 1909, comuna Uricani a devenit mai întinsă, fiind format din satele: Bogonos, Brătuleni, Găureni, Tăutești, Uricani, Valea Lupului, Valea Ursului și Vorovești. La 1909 Uricanii au pierdut cătunul Marcu, devenit Valea Ursului, dar la 1925 acest cătun revine în componența Uricanilor.

La 1925, comuna Uricani se afla în plasa Codrul și era format din satele Brătuleni, Găureni, Uricani și Vorovești. La 1929 satul Uricani făcea parte din comuna Galata.

¹³⁹ *Lexaurul toponimic al Moldovei*, vol. I/2, p. 1425.

¹⁴⁰ *Ibidem*, vol. I/1, p. 334.

¹⁴¹ *Ibidem*, p. 458-459.

¹⁴² *Ibidem*, I/1, p. 549.

¹⁴³ *Ibidem*, I/2, p. 1252.

Acum era contopit cu Valea Ursului, însă în anul următor, 1930, apare din nou ca localitate separată.

La 1934 Uricanii erau din nou comună, fiind inclusă în plasa Copou. În 1950 Uricanii era comună în raionul Iași, păstrând aceeași componență. La 1954 comuna Uricani includea și satul Beldiman. La 1965 localitatea Uricani avea statut de comună suburbană a orașului Iași. În 1968 comuna Uricani a fost desființată, Uricanii au devenind sat component al comunei Miroslava¹⁴⁴.

Valea Adâncă. La 1774 Valea Adâncă era înregistrată ca sat în ocolul Codrului. În condica Vistieriei Moldovei satul nu mai apare, fiind înglobat în târgul Nicolina. După 1820, satul Valea adâncă figurează din nou în catagrafii ca localitate distinctă, fiind situată în ocolul Stavnicului (1833). Ulterior satul Valea Adâncă a făcut parte din ocolul Codrului (1834). La 1845 satul Valea Adâncă apare contopit cu satul Horpaz, dar în anul următor e înregistrat separat. La 1854 satul Horpaz a fost înglobat în satul Lunca Cetățuii. În anii următori apare de asemenea ca fiind contopit cu Lunca Cetățuii și Zanea (1857, 1859, 1861).

După înființarea comunelor, satul Valea Adâncă, separat, a fost inclus la comuna Galata (1865, 1873). Din 1876 satul a intrat în componența comunei Miroslava. În 1887 Valea Adâncă figura din nou ca sat component al comunei Galata, păstrându-și acest statut până în 1950, când făcea parte la comuna Uricani. Prin legea administrativă din 1968, satul Valea Adâncă a fost inclus din nou la comuna Miroslava¹⁴⁵.

Valea Ursului (Marcu). Satul este amintit la 1871, ca făcând parte din comuna Vorovești. La 1876 făcea parte din comuna Miroslava. În 1887 satul Valea Ursului era înglobat în satul Uricani. Din 1906 până la 1925 satul a făcut parte din comuna Uricani. La 1929 Valea Ursului apare la comuna Galata, fiind contopită cu satul Uricani. La 1932 făcea parte din comuna Uricani. Prin legea administrativă din 1968 satul Valea Ursului a fost inclus în comuna Miroslava¹⁴⁶.

Vorovești. La 1772 este amintit ca sat în ocolul Codrului, iar în perioada 1832-1861 a făcut parte din ocolul Stavnicului. La 1864 a fost înființată comuna Vorovești, care a existat până în 1871. Satele componente erau următoarele: Bogdănești, Brătuleni, Dârjeni, Lețcanii Vechi, Uricani și Vorovești¹⁴⁷. La 1871 avea următoarele sate: Bogdănești, Brătulești, Creața, Dârjeni, Hanul Coroiu, Lețcanii Vechi, Marcu, Rateșul Uricani, Socii, Uricani și Vorovești. În același an comuna a fost desființată. Din 1871, Voroveștii au devenit sat în comuna Miroslava. Satul Vorovești a înglobat, la 1887, satul Focșoia. Din 1908 satul Vorovești a făcut parte din comuna Uricani. De la 1929 este amintit în componența comunei Galata, iar din 1932 figura la comuna Uricani. Legea din 1968 includea satul Vorovești în comuna Miroslava¹⁴⁸.

Înainte de reorganizarea administrativă din 1968, teritoriul actual al comunei era împărțit între comunele Uricani și Cornești. Prin contopirea acestora a luat ființă actuala comună Miroslava. De aici rezultă că, pentru studiul satelor comunei în prima jumătate a secolului al XX-lea trebuie cercetate arhivele comunelor Uricani și Cornești, în Arhive neexistând, pentru acea perioadă, un fond al primăriei Miroslava¹⁴⁹. Anterior anului 1979, câteva din satele de mai mici dimensiuni ale comunei Miroslava erau propuse spre

¹⁴⁴ *Ibidem*, p. 1654.

¹⁴⁵ *Ibidem*, p. 1260.

¹⁴⁶ *Ibidem*, p. 1280.

¹⁴⁷ *Ibidem*, p. 1670.

¹⁴⁸ *Ibidem*, p. 1329.

¹⁴⁹ *Monografia comunei Miroslava, județul Iași. Istorie și actualitate*, Iași, Editura Kolos, 2009, p. 9.
<https://biblioteca-digitala.ro/WWW.CIMEC.RO/> / www.muzeul-moldova.ro

dezafectare, în strategia de sistematizare a teritoriului: Dancăș, Găureni, Valea Adâncă, Valea Ursului și Proselnici¹⁵⁰. Proiectul nu s-a materializat însă.

D. Satele comunei Miroslava în planuri vechi

La Arhivele Naționale din Iași se păstrează o serie de planuri și hărți vechi, lucrate manual, care interesează în mod deosebit satele ce compun astăzi comuna Miroslava. Trei dintre ele se referă la terenurile cu care au fost împroprietăriți sătenii clăcași la 1859, prin reforma agrară a lui Cuza Vodă, două se referă la exproprierile efectuate cu prilejul construirii căii ferate dintre Iași și Lețcani, după 1870, iar altele sunt planuri economice de moșii. Hărțile conțin informații istorice și lingvistice de mare interes pentru cercetătorii de astăzi.

Găureni, Balciu, Dancăș (1864). „Planul de delimitarea moșiei Găureni și Balciu cu cotunele Ezereni și Dancăș, comuna Miroslava, plasa Stavnic, județul Jassy, cu locurile cuvenite locuitorilor, conform decretului domnesc din 14/26 august 1864, pentru regularea proprietății rurale”. Ridicat de „Juan Rantenberg, ingineur autorizat”¹⁵¹. Potrivit acestui plan, Găureni și Balciu alcătuiau un singur trup de moșie. Se arată învecinarea acestei moșii cu moșia Miroslava și cu moșia Uricani. Ezereni erau un corp de moșie separat, indicându-se învecinarea cu moșia Horpaz. Dancăș era, de asemenea, un trup de moșie distinct; se arată învecinarea Dancășului cu moșiile Cornești și Șerbești. La Arhivele Naționale Iași s-a păstrat și un *Plan economic al terenului rural dat însurățeilor din Găureni, județul Iași* (DJANI, Planuri și hărți, nr. 1880).

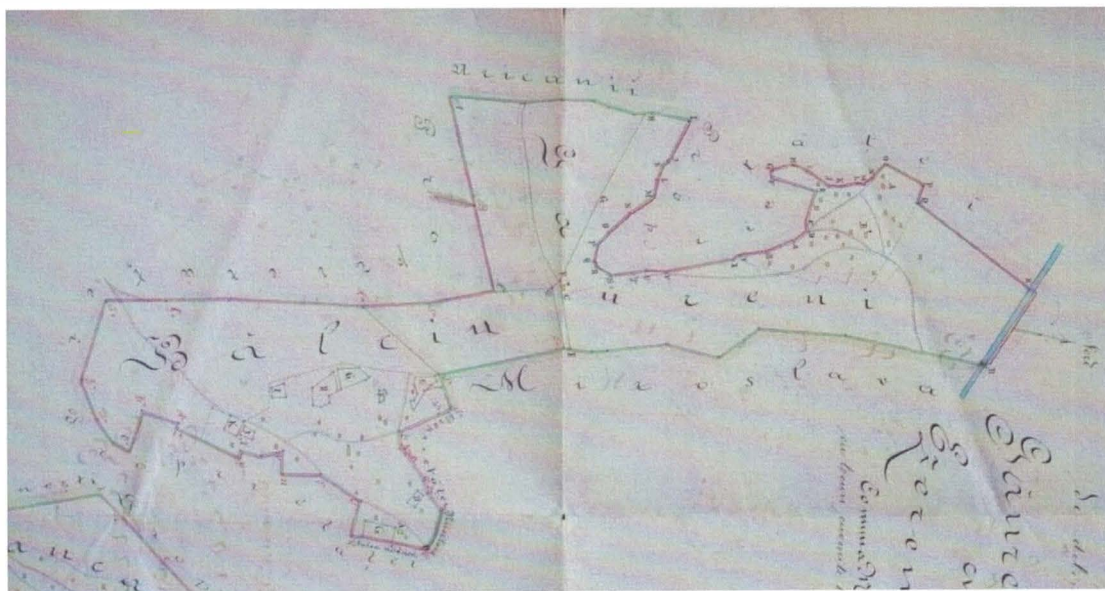
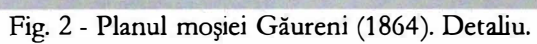

Fig. 1 - Planul moșiei Găureni (1864).

¹⁵⁰ Al. Obreja, *Dicționarul geografic al județului Iași*, 1979; *apud*, *Monografia comunei Miroslava, județul Iași*, p. 9.

¹⁵¹ DJANI, Planuri și hărți, nr. 647; 70x41 cm. Scara planului este de 1: 10.000. Planul este orientat spre nord, iar măsurătorile s-au făcut în stânjeni, după uzanțele epocii.

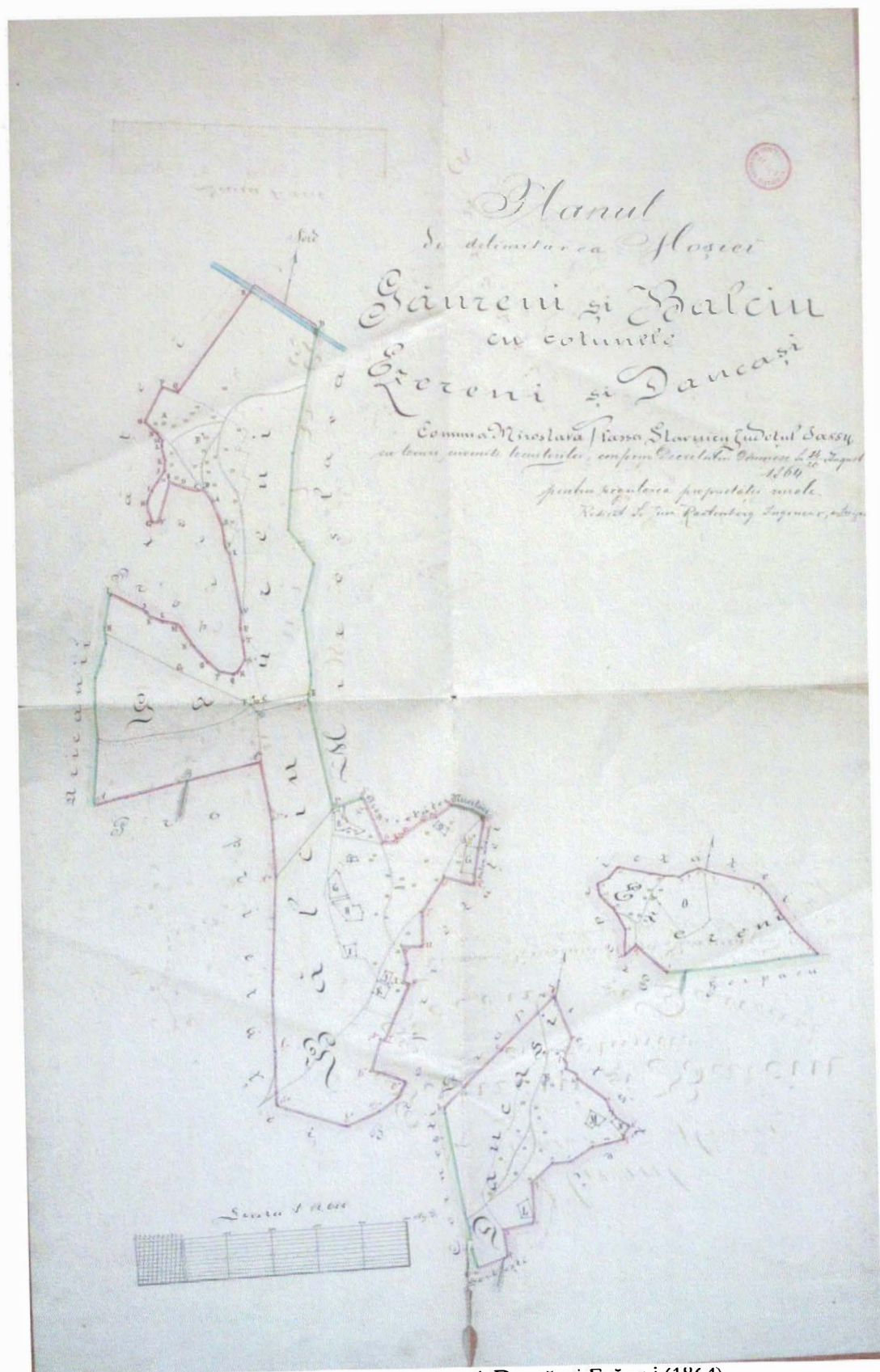

Fig. 3 - Planul moșilor Găureni, Dancăș și Fărceni (1864).

Proselnici (1865). „Planul pământului ce s-a dat după legea rurală locuitorilor de pe moșia Proselnici, districtul Jassy, plasa Stavnicu, precum s-au ales și s-au mărginitu”, măsurat de Iosif Larissa Dobrovolni geometru, la 18 octombrie 1865¹⁵².

Planul fost realizat după legea împroprietăririi țăranilor, dată de Alexandru Ioan Cuza, în 1864. Măsurătorile s-au făcut cu „palma domnească”, unitate de măsură veche, desenată în partea de jos a planului (deoarece dimensiunile ei au oscilat foarte mult în timp). Scara la care a fost desenat planul este de 1: 10 000. Din punctele cardinale sunt marcate Nordul și Sudul orientate de-a lungul unei săgeți. Planul este însă orientat cu Sudul în partea de sus; de aceea vom descrie planul în această ordine.

La nord și la sud, terenul locuitorilor se învecina cu cel al proprietarului moșiei. Dealul „Moghile” marchează colțul de SV al moșiei. O linie verde, sinuoasă, desparte cele două părți ale moșiei Proselnici. La nord iaz, între cele două pârauri, este arătată gospodăria proprietarului moșiei (aflată la vest de vatra satului). Sunt marcate opt clădiri din incinta curții boierești și biserica, indicată printr-un mic cerc din care se înalță o cruce. Spre nord de curtea boierească este indicat un parc sau o livadă, cu șase parcele regulate, străbătute de alei. La nord de livadă, se întindea un Rediu (pădure tânără).

În partea de sus a planului, spre sud, este marcat pâraul Vartic și Dumbrava. Urmează imașul satului (cu câteva arături, potrivit notiței), cuprinzând 41 fâlcii, și apoi vatra satului Proselnici (13 fâlcii și 73 prăjini), prin care trece un râu ne-numit, care leagă cele două iazuri (suprafața lor însumând 5 fâlcii și 45 de prăjini). Este marcată în mod special crâșma (nr. 3, scris cu roșu), cu terenul aferent (15, 18 prăjini), care trebuie să fi aparținut proprietarului moșiei, după obicei. În partea de jos a planului, „din sus de sat”, la Valea Ursului, pe Podiș, erau „locurile de hrană” ale locuitorilor și coloniștilor, însumând 108 fâlcii și 49 prăjini. Se arată că întreaga suprafață a moșiei înfățișate însuma 169 fâlcii și 24 prăjini. Spre est moșia Proselnici se învecina cu moșia Cornești, cu pădurea „la Bogze”, în colțul dinspre nord. În capătul de nord, pe o mică întindere, Proselnicii se învecinau cu moșia Vorovești.

¹⁵² DJANI, Planuri și hărți, nr. 646; 70x41 cm.
<https://biblioteca-digitala.ro> / www.cimec.ro / www.muzeul-moldova.ro

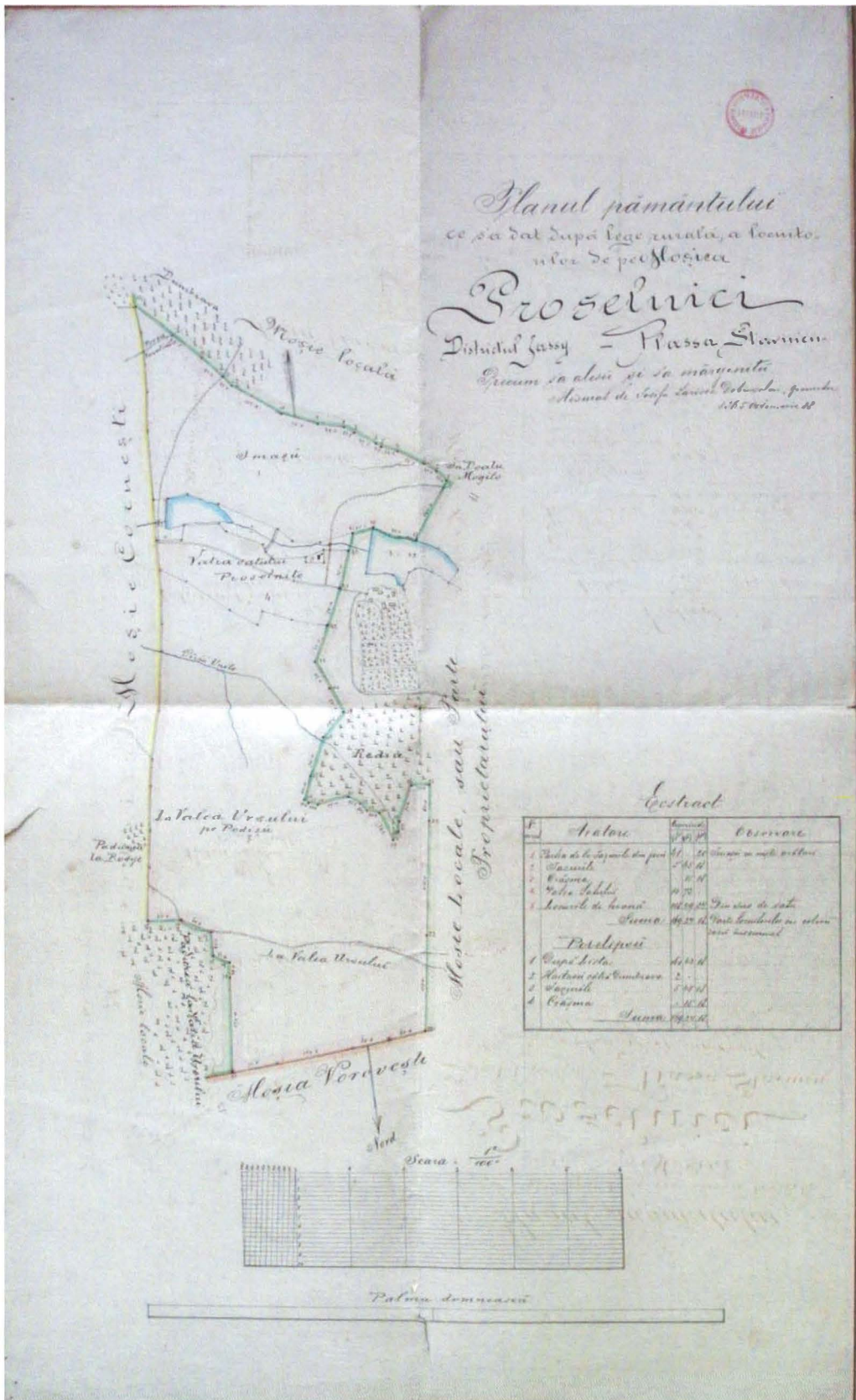

Fig. 5 - Planul moșiei Procelnici (1865).

Uricani (1868). „Județului Iassi, plasa Stavnicu, comuna Voroveșcii”. Partea din moșia Uricani cuvenită locuitorilor conform Legii Rurale¹⁵³.

„Măsurat și delimitatu întocmai, la fața locului, de subscrisul. Uricani, 6 martie 1868. T. Cazaban ingineru”. O notiță aflată în partea stângă planului arată că „Subsemnații Constantin Suțu delegatul proprietății și Vasilie Civară delegatu din partea Consiliului Comunal, adeverim că ambele părți ale planului de faciu sunt conform cu starea locului și cu procesul-verbal de hotărnicie iscălitu de noi sub data de astăzi. Uricani, 6 martie 1868”.

„Primăria comunei Vorovesi. Conform cererii domilor Constantin Suțu, delegat din partea proprietarului moșiei Uricani și Vasilie Civară delegatu numitu din partea Consiliului acestei Comune, pentru delimitarea locurilor cuvenite foștilor clăcași de pe numele ... legalisându identitatea semnăturilor ambilor delegați apărute pe planul de facia, Uricani, 6 martie 1868”.

Scara planului este dată atât în stânjeni (fiind desenată și „palma domnească” folosită la măsurători), cât și în sistemul metric european, nou introdus în epocă. Cotele de relief sunt marcate sumar și discret, în tonuri de gri. Contururile moșiilor sunt marcate cu linie dublă, roșu și verde; se remarcă pe contur faptul că sunt înregistrate pietrele de hotar de la măsurători mai vechi, îndemnate cu cruci, după obicei.

Literele mari marcate pe acest plan au următoarea semnificație: A. Piatră de hotaru veche de lângă moșia Costinescului; B. Pârâul Linei; C. Pârâul Trestioara; D. Pârâul Prisăcii; E. Pârâul Lemnăriei.

Corpul de moșie marcat cu litera „A”, aflat în partea dreaptă a planului, reprezintă partea cea mai importantă. Pe această schiță este însemnată biserica de la Uricani, precum și moara, ambele aflate la poalele dealului Holmu, lângă „Drumul la Iassi”. Este reprezentată vatra satului Uricani, cu locul în care se afla crâșma. În afara literelor care identifică pârâurile Linei și Trestioarei, mai sunt înregEustatie toponimele: „La Curătură”, „La Fundătură” și „Pădurea”.

Corpul de moșie marcat cu litera „B”, aflat în partea stângă a planului. Pe el sunt înregEustatie câteva toponime precum: Groapa lui Baltagu, Groapa Nanei, Ezătura veche, coșerele, Hambaru, Șoseaua la Iași, Șesul Bahluiului. În partea de jos a planului, dinspre Brătuleni, moșia se învecina cu „Valea a lui Davidu”, toponim care exista, deci, înainte de 1868 (și nu se datorează biologului cu acest nume, cum s-a scris).

¹⁵³ *Ibidem*, nr. 646; 70x41 cm.

Fig. 6 - Planul moșiei Uricani (1868). Corpul A.

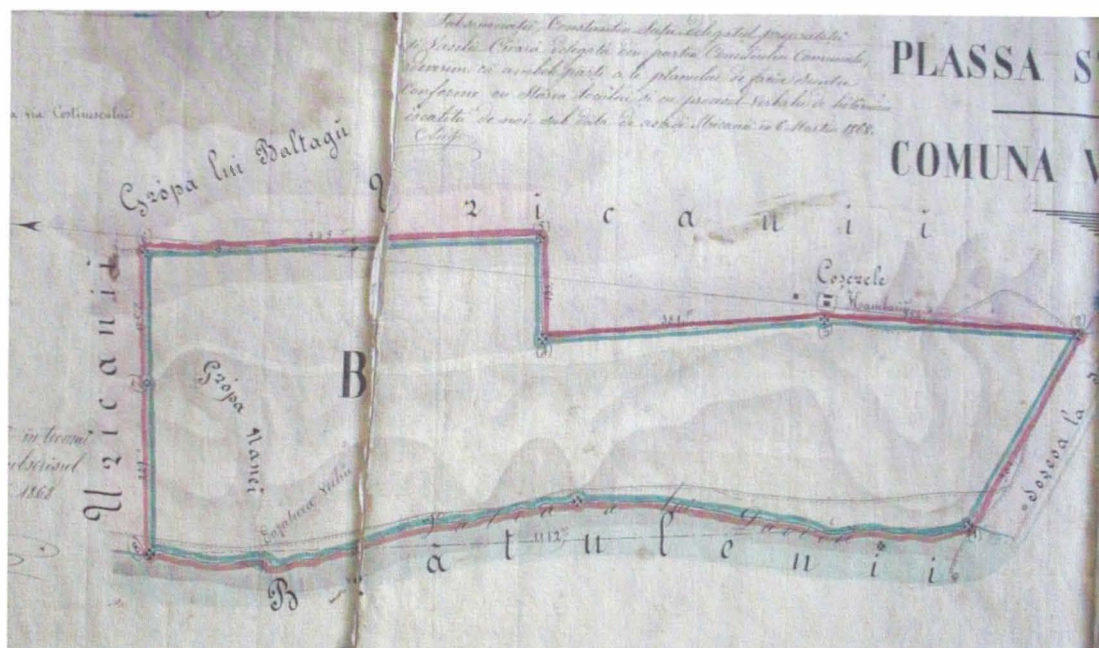

Fig. 7 - Planul moșiei Uricani (1868). Corpul B.

Miroslava (1867). „Miroslava. Plan Economic, întocmit la 1 ianuarie 1867 de inginerul F. Cazaban¹⁵⁴. Măsurătoarea a fost făcută atât în metri cât și în prăjini și stâneni. Nordul este indicat printr-o săgeată, spre partea dreaptă a planului. Literele mari indică destinația diverselor terenuri: A. Arături, B. Fânețe ș.a.

Spre vest se arată învecinarea cu moșia Găureni, iar spre est cu moșia Rediul lui Tătar și puțin cu Galata. Chiar pe mijlocul planului se arată „Drumul de la Iași la Podu Iloaiei”. Se mai arată Bahluiul și Gârla Costei, Drumul la Rediul lui Tătar ș.a. Spre capătul din sud, Miroslava se învecina cu nu mai puțin de trei moșii: Ezăreni, Valea Adâncă și Cetățuia. Dinspre nord se învecina cu moșia Rediu.

¹⁵⁴ Planul a fost publicat de Mihai Dim. Sturdza, *Familiiile boierești din Moldova și Țara Românească*, vol. I, 2004, București, Editura Simetria, p. 415.

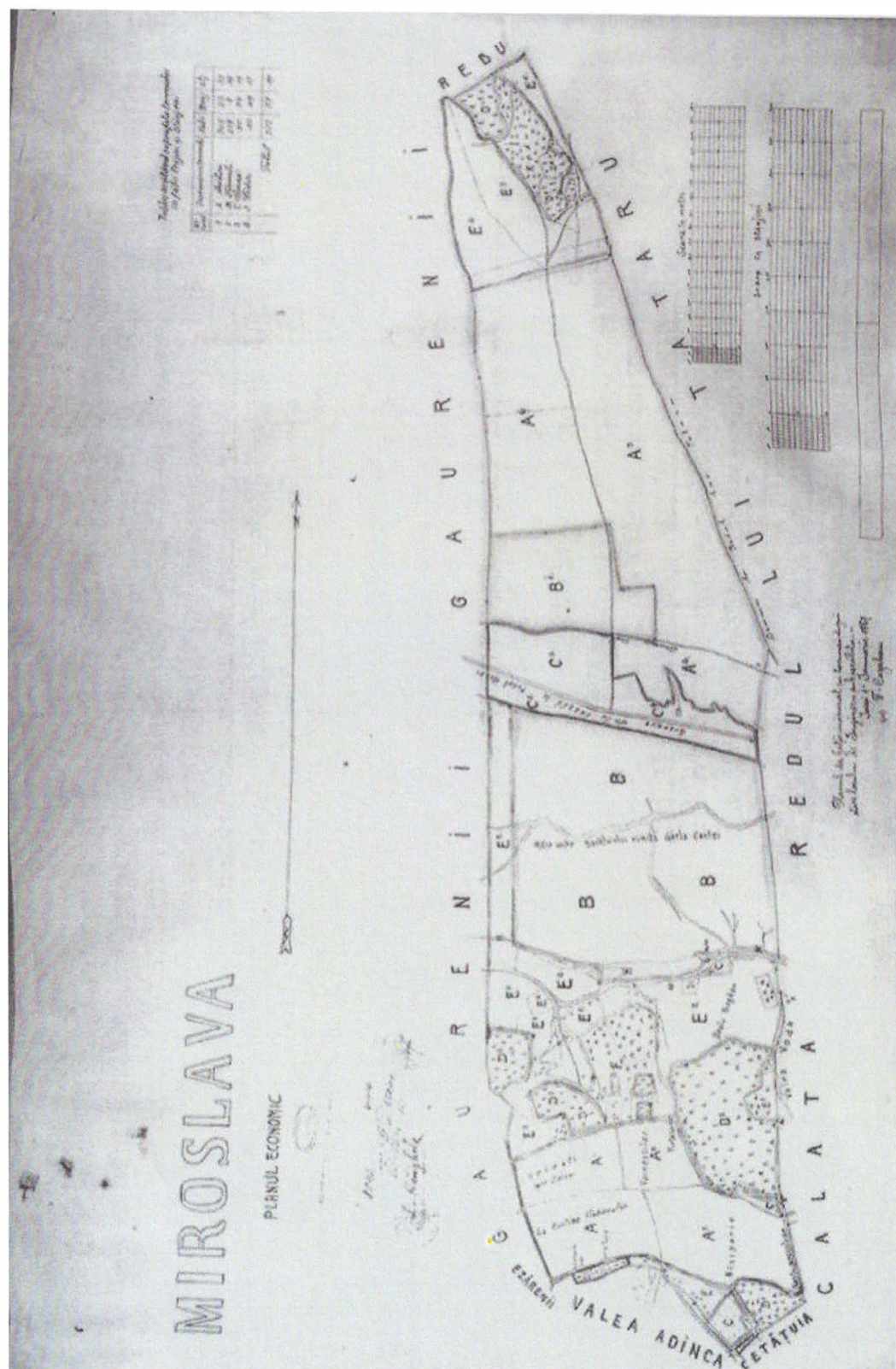

Fig. 8 - Planul moșiei Miroslava.

Cornești (1897). *Planul topografic și hotarnicu a moșii Cornești, proprietatea d-lui Domnului Edgar Mavrocordato, situat în comuna Miroslava, plasa Stavnic, din județul Jassy*¹⁵⁵. *Planul de față s-au efectuat în virtutea Ordonanței Onor Tribunal de Iași, Secția III, nr. 580, din 2 februarie 1897, și fiind întocmai cu situațiunea locului, se adevărește de noi. Inginer hotarnic, ... Anul 1987, luna mai, în 30 zile.* Planul are trasate și curbe de nivel, indicând relieful zonei; rețeaua hidrografică este și ea reprezentată, fără a fi numite pâraurile trasate pe plan. Scara planului este de 1: 10 000.

Un dreptunghi roșu, marcat cu litere „B”, indică „Locul Italienilor”, arătând terenul pe care s-au așezat lucrătorii agricoli aduși din Italia, de către Constantin Anghel (tatăl poetului), proprietarul de atunci al Moșiei. De la ei a rămas și toponimul „Dealul Talienilor”¹⁵⁶.

Sunt consemnate numeroase repere toponimice, precum: Valea Ursului, Dealul Viei, La Rediu, Dealul Popei, Dealul la Coșeri, Pădurea numită Dumbrava, Valea Recea, Valea Boboc, Valea Prisăcii, La Bârca, La drumul Sobarilor.

La partea de sus a planului, dinspre est, se arată că moșia Cornești se învecina cu moșiile Ezăreni, Dancăș, Ciurbești și cea a mănăstirii Bârnova. Înspre sud se arată hotarul cu moșia Uricani; în partea de jos, spre vest, Corneștii se învecinau cu moșiile Budești, Mânjești (sau Turbătești), Vocotești, dar mai ales cu Proselnici, pe o jumătate din lungimea acesteia; hotarnica se încheie, în capătul dinspre nord (stânga), cu limita dinspre moșiile Vorovești și Uricani.

În colțul din dreapta sus se află un tabel intitulat „Lămurire”, ce oferă mai multe detalii privitoare la cel înfățișate în plan:

A. Întinderea Moșiei Cornești este de 1037 ha, 96 ari și 25 mp (= 724 fâlcii, 52 prăj., 32 stânj.);

I. Partea în litigiu cu Mânjeștii, 1 ha și 21 ari (=67 prăj. și 21 stânj.) afara de porțiunea deja ... în vatra satului ;

I, II, III, IV și V = Părțile restituite Proprietății prin îndreptarea liniei, 1ha, 32 ari, 14 mp (= 73 prăj., 30 stânj.) conform planului de delimitare;

B. Locul numit „a Italienilor” , 3 ha 80 ari (= 2 fâlcii, 52 prăj., 09 stânj.) rezervat de pe proprietatea în vatra satului;

C. Locul numit „La Moară”, de 1 ha și 76 ari (= 1 fâlcii, 18 prăj., 11 stânj.), *idem*;

D. Locul de lângă țarină?, 1 ha, 11 ari, 50 m.p. (=62 prăj., 10 stânj.), *idem*;

E. Locul crâșmii, 20 ari, 50 m.p. (=11 prăj., 16 stânj.), *idem*;

F. Locul unei case boierești, 36 ari (=20 prăj., 4 stânj.), *idem*;

G. Partea cuvenită locuitorilor din Cornești, 123 ha, 50 ari, 36 mp. (= 86 fâlcii, 18 prăj., 25 stânj.)

Suma totală a moșiei Cornești este de 1171 ha, 23 ari, 75 m.p. (= 817 fâlcii, 63 prăj., 14 stânj.)

În colțul din dreapta jos al planului se află un tabel intitulat „Lămurire asupra părților cedate locuitorilor foști clăcași din Cornești”:

Poligonul stăpânit de locuitori cuprinde astăzi împreună cu cele măsurate de proprietatea din Cornești suma de 136 hectare 6 ari și 50 mp (92 fâlcii, 16prăj., 23 stânj.), care se compun din:

A. Partea stăpânită de locuitori astăzi este de 124 ha, 82 ari și 50 m.

¹⁵⁵ DJANI, Planuri și hărți, nr. 701; 92x57 cm.

¹⁵⁶ *Monografia comunei Miroslava, județul Iași. Istorie și actualitate*, Iași, Editura Kolos, 2009, p. 8.

B. Locul numit „a Italienilor” cuprins de proprietatea „în vatra satului”: 3 ha, 80 ari (= 2 fâlcii, 52 prăj., 09 stânj.);

C. Locul numit „La Moară”, de 1 ha și 36 ari (= 1 fâlcii, 18 prăj., 11 stânj.);

D. Locul de lângă țarini? (=62 prăj., 10 stânj.);

E. Locul crâșmii (=11 prăj., 16 stânj.);

F. Locul unei case boierești (=20 prăj., 4 stânj.);

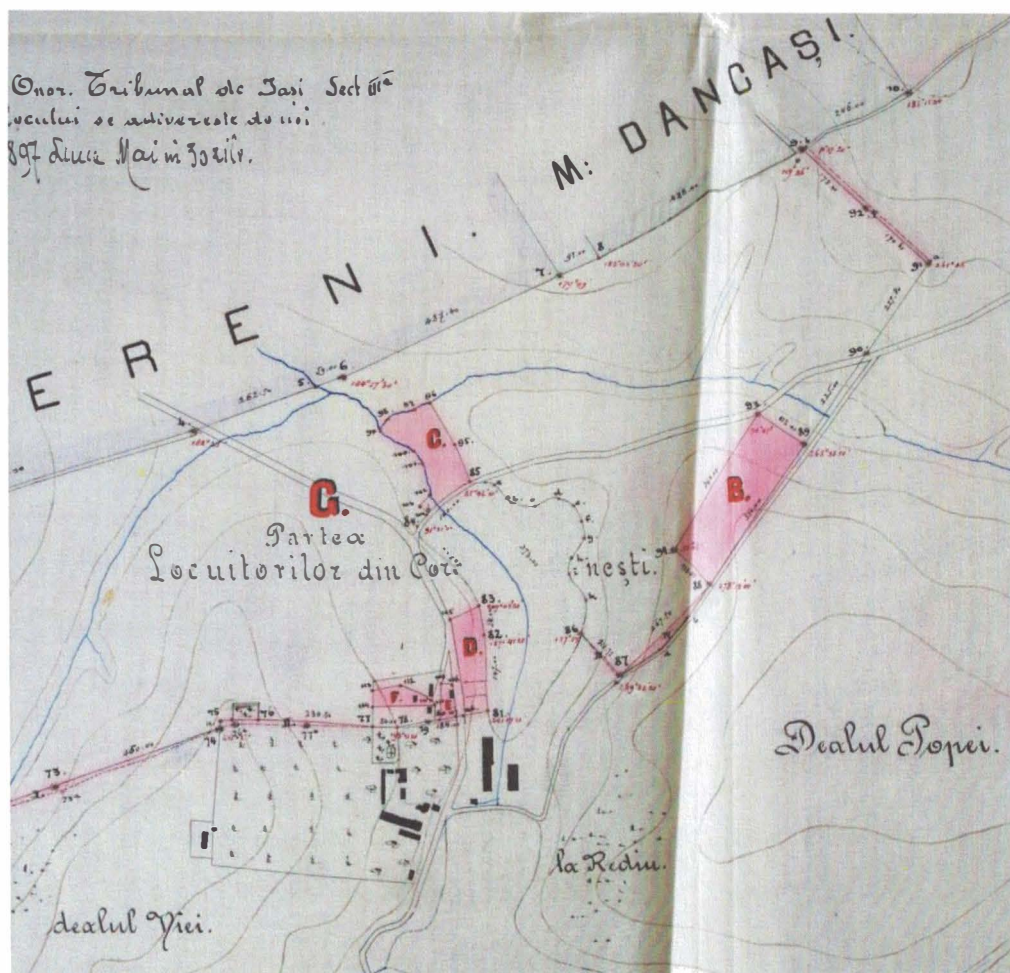

Fig. 9 - Planul moșiei Cornești (1897). Detaliu.

Mirolava (1921). Societatea „Ocrotirea Orfanilor de Războiu”, Planul hotarnic al moșiei Mirolava-Langa din județul Iași, ridicat în baza ordonanței Tribunalului Jud. Iași, Secția II (1921), de inginerul hotarnic Georges A. d’Albon. Planul este realizat pe hârtie caroiată și este orientat nord-sud. O fotocopie a sa se află la Muzeul Liceului de la Mirolava, organizat de prof. Dumitru Bunea.

Moșia „Ocrotirea Orfanilor de Războiu” cuprindea mai multe loturi, denumite după cum urmează: Lanul „La Rugi”, Lanul de la Primărie, Lanul Nisipăriilor, Porțiunea rămasă d-lui Constantin Langa-Râșcanu.

Moșia se învecina la nord cu „delimitarea Mirolava”. La vest cu „Delimitarea Găureni” și cu „Lotași 1879 Ezăreni” (locuitorii ce au primit loturi de pământ după Războiul de Independență din 1877-1878). Spre sud moșia se învecina cu satul Balciu, cu „Delimitarea Mirolava” și cu „Via A. Ifould” a domnului Niculai A. Stroici. În capătul de vest moșia se limita cu Via doamnei Ecaterina Veronas. În partea de nord, limita moșiei era Șoseaua județeană Roman-Iași.

Fig. 10 - Planul moșiei Miroslava (1921).

Acest plan de moșie arată suprafețele de teren donate de prințesa Olga Sturdza (n. Mavrocordat) către Societatea „Ocrotirea Orfanilor de Războiu”, pe care a organizat-o și condus-o personal, cu multă dăruire. Palatul Sturdza de la Miroslava a fost unul din principalele reședințe ale acestei Societăți. Datorită acestui proiect, sute de mii de orfani de război de după prima conflagrație mondială au reușit să ajungă la vârsta maturității și să-și croiască un drum în viață prin învățătură.

De interes este și un alt plan, al moșiei Miroslava-Langa (1923). Acesta este o schiță realizată în creion pe hârtie milimetrică portocalie, privitoare la delimitarea hotarului moșiei Miroslava din județul Iași (ANI, Planuri și hărți, nr. 486).

*

Două schițe de plan pentru întocmirea planurilor satelor Proselnici și Ciurbești, fiind doar niște ciorne-contur, lucrate pe calc, de mici dimensiuni, și fără indicații scrise, nu au mai fost incluse în paginile de față: ANI, Planuri și hărți, nr. 615, Schița de plan a satului Proselnici, com. Cornești, plasa Copou, jud. Iași (hârtie de calc, 39x25 cm); ANI, Planuri și hărți, nr. 617, Schița de plan a satului Ciurbești, com. Cornești, plasa Copou, jud. Iași (hârtie de calc, 36x33 cm);

Schițele privitoare la construirea căii ferate pe acest sector: Nr. 87 Miroslava, plasa Stavnic, jud. Iași (ANI, Planuri și hărți, nr. 87) nu au mai putut fi găsite, cu prilejul cercetării, fiind considerat lipsă; Planul exproprierii pentru construirea căii ferate, linia de la Suceava la Iași, Roman, Botoșani (ANI, Planuri și hărți, nr. 717). Acesta din urmă, fiind după 1900, nu se dă în cercetare.

Cercetarea efectuată pentru alcătuirea acestei documentații a mai depistat și o serie de alte planuri, care, potrivit reglementărilor legale în vigoare nu se dau în cercetare la sala de studiu, fiind mai noi de anul 1900. Dăm mai jos o listă a acestora:

Nr. 670, Planul loturilor cedate locuitorilor comunei Miroslava de pe moșia Proselnici, jud. Iași (scara 1:5000, heliogravură, 10x96 cm);

Nr. 1398, Planul Pădurii Cornești, jud. Iași, realizat de Ioan V. Cazacu (scara 1: 5000, pe calc, 61x42 cm);

Nr. 3094, Planul loturilor cedate locuitorilor din comun Cornești, jud. Iași, 1929 (ozalid, scara 1: 5000);

Nr. 3095, Planul parcelar al moșiei Cornești, 1946 (scara 1: 25 000);

Nr. 3096, Planul parcelar al moșiei Procelnici, 1946 (scara 1: 25 000);

Nr. 3097, Planul terenului din Găureni, com. Uricani (1948);

Nr. 3098, Vatra satului Procelinci (1946);

Nr. 3099, Planul parcelar al noilor vetre de sat din Ciurbești-Dancaș, jud. Iași (scara 1: 2000, ozalid);

Nr. 3108, Copie de pe planul parcelar al comunei Cornești ;

Nr. 3112, Planul moșiei Cornești, 1946;

Nr. 3115, Planul moșiei Cornești, 1925;

Nr. 3116, Planul Parcelar al moșiei Uricani (1946);

Nr. 3119, Planul moșiei Cornești (1946).

De asemenea, este posibil ca la Arhivele Naționale București, Colecția Planuri și hărți, sau în colecțiile Bibliotecii Academiei Române, să se păstreze și alte planuri privitoare la satele componente ale comunei Miroslava.